Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

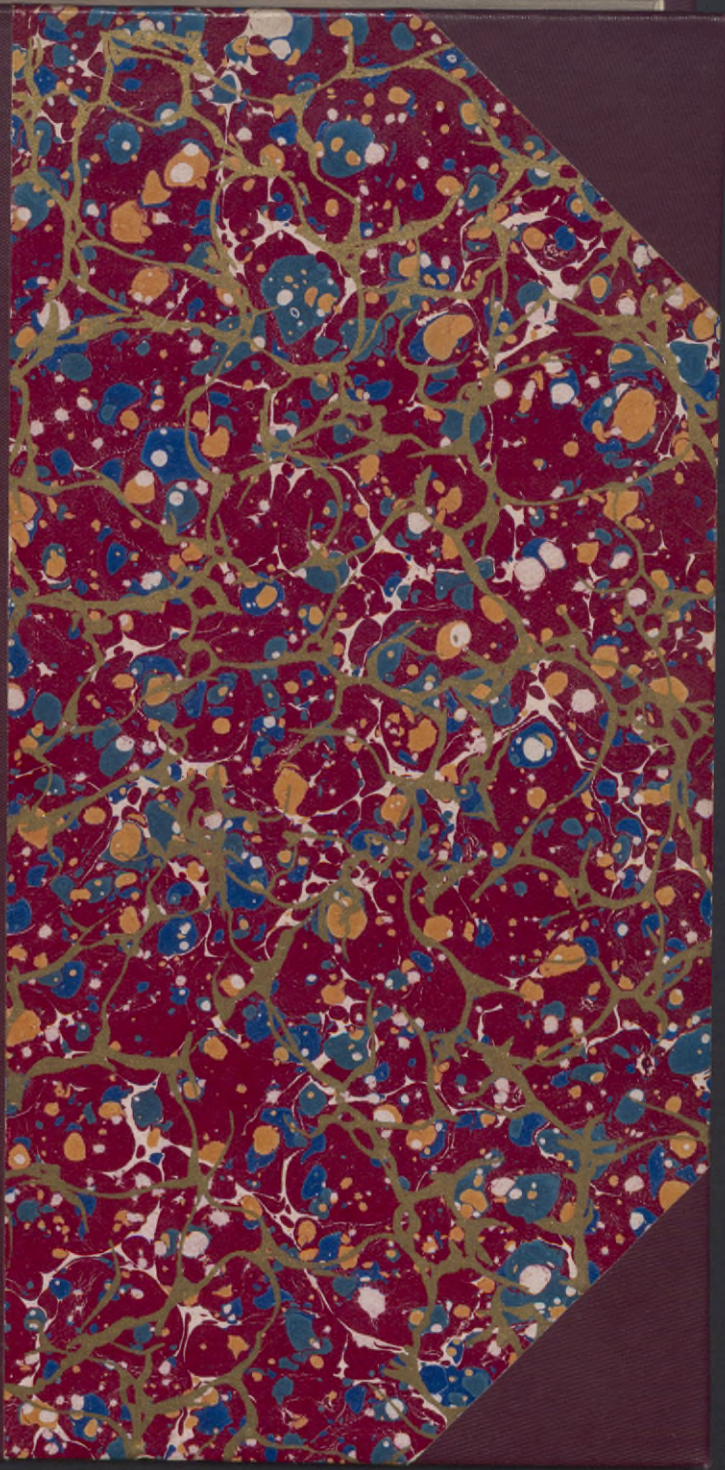

GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

Pedag.
Sv. Barnb.

ELFENBENS-ASKEN.

Pedag. Sv. Barnb.

KUNGL. JUSTITIE DEPARTEMENTET

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

VERA VON KRÆMER.

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

ELFENBENSASKEN

VERA VON KRAEMER

ELFENBENSASKEN

EN BOK FÖR UNGA FLICKOR

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

GÖTEBORGS STADSBIBLIOTEK

STOCKHOLM 1933
A.-B. HASSE W. TULLBERGS BOKTRYCKERI

ELFENBENSASKEN.

I.

I snömodden på den asfalterade vägen i villastaden gick en tolvårs flicka och ledde en hund i band. En bit därifrån stod en annan flicka och såg förströtT på dem.

Hunden var ung, inte kommen ur valpåren, den var svart med bruna fläckar, den sprang och svansade och njöt av att vara till så som små hundar kunna och brydde sig inte om att det var snösörja och att himlen var blygrå.

Den lilla flickan som ledde den, var inte så alldeles nöjd. Kanske det berodde på att hon gick i ett par för stora pampuscher, som sade ett tydligt klafs för vart steg. Annars var hunden så pass oemotståndlig i sina oberäkneliga skutt att det var ganska omöjligt att knota inom sig och gå och murra över att man alltid fick gå i stora systers avlagda saker och alltid

skulle ut med hunden för att mamma inte hade tid och ingen annan hade tid . . .

Den tredje i den grupp, som befann sig på vägen, var alls inte nöjd, hon var avgjort nedslagen. Mörkt stirrade hon på de två andra och inte en min förändrades i hennes ansikte.

Hon var minst sexton år, kanske äldre. Hon stod med ryggen lutad mot ett staket, ett främmande staket, bägge armarna höll hon utsträckta på det, klacken på den ena skon — ty hon hade lågskor i snön — hade hon kilat in mellan två spjälor för att få ett stöd för foten. Om någon sett henne från den villa, där man ägde även staketet, skulle denna någon ha undrat vad flickan gjorde där och kanske också känt sig litet förargad över det nonchalanta sätt, varpå hon så där begagnade sig av en annans tillhörighet.

Men så hände det något.

Den lilla flickan med hunden kom närmare, de gingo tanklöst och ledlöst fram, hunden i små sicksack, som då och då tvang flickan att dra i kopplet, flickan litet slängande och på det hela taget belåtet, då hon glömde pam-

puscherna och orättvisan i att hon, just hon »jämt skulle behöva gå ut med Lillcora», och stundtals skrattande, då hundens fasoner oemotståndligt tvang henne till det.

Så med ens lade sig hunden ned i sörjan.

Den lilla flickan stannade förvånat och drog i remmen. Hon bannade hunden, vad menade Lillcora med att på det där sättet lägga sig ned? Flickan upptäckte dessutom hur smutsig hunden måste bli och det föresvävade henne att hon skulle få bannor för att inte ha skött sitt åliggande bättre. Följaktligen började hon dra hårdare i kopplet och banna hunden mera. Fy, hur kunde Lillcora bära sig så åt! Vad var det för mening i att lägga sig mitt i den bruna sörjan? Var hon trött? Ja, men hon måste rycka upp sig, det var inte långt hem och inte kunde man bära henne, så som hon såg ut!

Men hunden tittade upp och det låg något förtvivlat i de svarta ögonen. Samtidigt rann det ett skum från mungiporna. Slutligen lade den huvudet ned i snön, det var som om den inte orkade hålla det uppe. Den lilla flickan

blev förfärad, skrämd. Hon lutade sig ned och talade bedjande, som om hon velat be om förlåtelse för att hon varit så sträng nyss, det började komma gråt i hennes röst, då hunden bara fortfor att ligga där orörlig, med sina svarta ögon hjälplöst och alltmer slocknat fästa på den, som borde ha kunnat bistå henne — eftersom det var en människa.

— Lillcora! sade flickan och drog av alla krafter i remmen. Upp med dig! Du måste ge dig upp, vi ska skynda oss hem så får du ligga i korgen . . . O, Lillcora, vad är det med dig! Vad ska jag göra!

Flickan tog om hundens bringa för att lyfta den, nu hade hon glömt att den var våt och smutsig. Men hon orkade inte, hunden låg som en tung, död vikt, det var tio gånger svårare att lyfta den nu, än då man gjorde det i lek. Den lilla flickan såg sig om, mera för att hon var rädd för klander från villorna, för anmärkningar och frågor, än att hon trodde att hon skulle få någon hjälp. Vem skulle vilja ta i Lillcora nu — och så detta hemska skum, som sakta rann ned för hundens mungipor . . .

Den stora flickan hade väckts ur sin bittra liknöjdhet. Hon tog armarna från staketet, gjorde lös sin klack, rätade litet på sig — så sprang hon beslutsamt fram de få stegen.

— Varför tar du inte hunden? sade hon häftigt. Ser du inte att han är sjuk?

— Jag orkar inte — hon är så tung, det är en flicka, hon heter Lillcora. Jag förstår inte varför hon gör så här, det har hon aldrig gjort förr. O, vad ska mamma säga!

— Grälar din mamma? sade den stora flickan och samtidigt lade hon sig på knä i den våta snön och sköt bägge händerna under hunden och lyfte den upp. Dess huvud hängde slakt ned, ögonen hade en matt förvånad blick, nyss var allt så glatt och lyckligt och bekymmerfritt, nu låg man här och främmande kunde komma och ta en . . .

— Var bor du?

Den stora flickan hade rest sig med hunden i famnen.

Rut pekade en bit bortåt:

— Jag bor åt det där hållet, jag ska gå före.

Vill du verkligen bära Lillcora åt mig? Du blir så våt . . . tillade hon blygt.

Ty den stora flickan imponerade på henne, hon var så kärv och allvarsam. Det var underligt att hon kunde verka så vuxen och skrämmande. Hon var, det kunde Rut förstå, mycket enkelt klädd, så enkelt att hon bort frysa i den gråa oktoberdagen. En marinblå kort kappa, sådan man inte alls hade numera, svarta yllestrumpor till de låga skorna av utgången och inte alls vinterlig fason, barhänt, en mössa, som var så småbarnsaktig, att Rut förundrade sig över att hon ville gå med den. Hon såg annars ut som om hon inte gjorde vad andra sade åt henne, som om hon kunnat ta den där mössan och kasta i golvet och säga: Förr än ni får mig att sätta den på mig!

Den stora flickan svarade inte på Ruts oro för att hon skulle bli våt, hon gick med raska steg, så att Rut måste småspringa för att kunna visa vägen.

— Har den aldrig varit sjuk förr? sade hon. Har den inte valpsjuka?

— Nej inte alls . . . Aldrig har vi sett något.

Hon brukar vara så glad . . . Ruts röst knäcktes, hon kunde inte tala. Nu voro de nära hemmet, nu nalkades ögonblicket då hon måste komma med detta tråkiga. Och som det ofta är, stegrades hennes känsla av bedrövelse, när hon skulle till att göra reda för orsaken.

Hon sprang upp för ett par cementsteg och öppnade dörren, den stora flickan följde efter.

— Mamma, ropade hon, mamma, var är du! O skynda dig och kom!

Det hade hörts ett surr av en symaskin, som nu stannade.

— Vad är det? ropade en röst uppifrån. Har det hänt något? Vad är det? Svara då, Rut!

Rösten blev allt oroligare, man hörde en stol skjutas och hastiga steg i halltrappan.

Den stora flickan stod kvar i nedre hallen med hunden i famnen. En dam kom nedskyndande med lätta, unga steg, nu blev hon synlig: liten och en smula fyllig, med ljust hår, runt, friskt ansikte, ett som man gärna väntade sig skulle le. Det gjorde det också lätt, men nu var det spänt och ivrigt.

— Vad är det? Vad är det som har hänt? Hon fick se Rut, var hon oskadd? Ja, Rut var det inte något fel på och det var dock det viktigaste. Så upptäckte hon den statylika gruppen, det dröp om dem båda, den svarta lilla fyrfotingen i den främmandes famn, och av den främmande, som med allvarliga ögon väntade på ett ingripande.

— Men kära nån, vad är det här? Lillcora, min lilla raring, vad i all sin dar . . .

Fru Hedin var heller inte rädd för smuts och sörja. Hon tog ömt det sjuka djuret från den främmande, glömsk av att tacka, synade hunden, ropade åt Rut, som med stora ögon och kämpande med gråten stod och tittade på:

— Spring upp efter en handduk — tag inte en av de renaste, skynda dig, skynda på! Var så god och sitt, sade hon i förbigående till den främmande.

Hon fick nu brått med att känna på hundens lemmar, hon tycktes tro att den blivit påkörd av en bil. Så kom Rut med en handduk, och medan fru Hedin torkade skum av hunden och sedan gned den torr och varm, berättade Rut

hur detta så plötsligt bekymmersamma gått till. Fru Hedin satt på nedersta steget till halltrappan och hörde uppmärksamt på medan hennes händer flinkt arbetade och hon gjorde korta frågor.

— Vi får fara med henne till veterinären, men nu ska hon ha det lugnt och bli varm. Vi ska hälla i henne litet konjak, se efter i serveringsrummet, det ska finnas litet i en butelj. Skynda dig! sade hon åter.

Rut lydde, men var bekyttad — hon nådde inte upp och måste släpa fram en stol, då skulle modern åter komma med sitt otåliga: skynda dig! som alla barnen — utom den minsta som satt och gurglade i sin vagn — alltid fingo höra. Därför att fru Hedin ville att allt skulle gå så fort, fortare än det var möjligt, än det stod i mänsklig makt!

Nu ingrep den stora flickan. Hon gick utan vidare med Rut ut och hon nådde upp, hon var lång och ståtlig, fast det varit så svårt att se för de ledsamma kläder hon bar. Hon tog buteljen, höll den ett ögonblick mot dagern, jo, det fanns något i den. Så drog hon utan

vidare ut en låda, som hon mycket riktigt antog innehöll skedar, och tog en dessertsked. Med detta gick hon till fru Hedin och hjälpte henne att få en smula av vätskan ned i hundens hals.

— Kom med mig upp, sade fru Hedin kort. Vi lägger henne där uppe, där är det varmast.

Hon gick före upp för trappan och den främmande följde efter som en helt naturlig sak. Däruppe var en hall, stor och rymlig, hemtrevlig, den användes till ett slags arbetsrum, dörrar visade att det fanns sovrum här uppe. I en vrå stod en ottoman, ganska illa medfaren, här lade fru Hedin hunden, sedan hon ryckt till sig en kofta, som legat kastad över en stol. Hunden började vakna upp, den slickade sin matmor som gengäld för strykningar och låga, ömma ord. Den blev inlindad i koftan och nu var den klarare i ögonen och skummet hade upphört att droppa.

Det fanns ingenting mer att göra just nu. Fru Hedin vände sig till sin gäst.

— Kära fröken, så gränslöst snällt av er att hjälpa oss och min lilla dotter! Vad hon

måtte ha blivit förtvivlad, att stå så där mitt på vägen . . . Det var en ledsam historia, det här. Av hundar har man alltid bekymmer . . . Ni måste sitta ett ögonblick, jag hoppas att ni har tid? Rut! ropade hon utan att vänta på svar, Rut, har du fått av dig kappan nu? Vet du, vi behöver något att styrka oss med, sätt på kaffe och ställ i ordning en bricka, kakor ligger i bleckburken. Hon är duktig, tillade hon, vänd till gästen. Jag skäms verkligen över att ni har blivit så tillstökad av vår stackars lilla hund, låt mig få ta av er kappan.

Hon hjälpte den främmande av med koftan, den stora flickan fann sig med något av samma liknöjdhet som hon visat då hon stått stödd mot staketet. Det var varmt i rummet, en jämn värme, som man vanligen har i värmeledningsvillor. Det rådde inte ordning här, men trevnad. I den lilla öppna spisen låg det papper, tyglappar, barkbitar, ett par vedträn, man kastade tydligen in litet av varje här och så tände man på — som fru Hedin gjorde nu. Då det började brinna, drog hon fram ett litet bord till spisen och ropade ned sitt:

— Är det inte klart nu? Skynda dig då!

Så kastade hon en orolig blick på hunden, som emellertid sträckt ut sig litet och visade tecken till att må väl och gona sig i soffan.

Fru Hedin drog en suck, dels av lättnad, dels av bekymmer, ty nu hade man något mera att oroa sig för i detta hus, om det än inte var överhängande just nu.

Sedan vände hon sig uppmärksamt till gästen.

Med moderlig, lugn vänlighet mönstrade hon henne.

— Mitt namn är fru Hedin, sade hon under tiden. Jag bor här med mina fyra barn och hunden. Min man är sjöman, styrman på en långfarare, därför är vi alla fruntimmer ensamma så länge. Två småpojkar har jag, den minsta ligger och sover för tillfället och Stig är i skolan. Jag måste ha någon ro någon gång, därför har han fått gå i lekskola i våras, ett par timmar, fast det sannerligen är ett slöseri, då man har syskon . . . Nu vet ni vart ni kommit i er samaritgärning! Bor ni här ute?

— Ja.

Hon sade det helt kort, men så fann hon att hövligheten fordrade att hon gav ett utförligare besked och tillade:

— På Ginungavägen . . . Jag var bara ute och gick, det var ingenting att bära hunden . . . jag är just inte så snygg, tillade hon med ett kort skratt.

— Snygg, sade fru Hedin. Jag ser inte på kläder, för övrigt är fröken sannerligen bland det snyggaste jag sett!

Hon gjorde denna mycket personliga anmärkning, som kom den främmande flickan att rodna och långsamt ljusna, så vända sig bort i förlägenhet, med full avsikt, i ett slags godlynt närgångenhet, för att bryta ett tvång. Nu kom Rut upp för trappan med brickan, det var duktigt av en så pass liten flicka att bära en bricka med koppar och hel attiralj framför sig upp för en trappa. Den främmande kom inte att tänka på att hjälpa henne och modern gjorde det av princip inte.

Men de mötte henne med leende miner, då hon stolt och med en törn satte ned brickan. Brasan hade nu tagit sig, den behövdes inte

för värmens skull, men den gjorde nästan större nytta . . . Man kunde se in i lågorna. Det gav ro, det fyllde ut alla pauser, det var något för ens fantasi, man bands av dem, ja, den främmande flickan såg färger i dessa lågor, som hon aldrig sett förr, somliga voro klart gröna, andra giftigt violetta, hon undrade hur det kom sig. Hon räknade ut det själv, medan ett sakta klirrande sade henne att kopparna sattes på faten och assietter delades ut. Bitar av papper, som rullade sig i elden, visade henne att det var tidskrifter med färglagda sidor, som brändes, dessa färger var det elden liksom löste upp och gav så vackra, fängslande lågor. På så sätt blev man också fri av dessa eldflammor, man kunde låta tanken sväva ut långt, långt. Långt från det som var nu.

— Så där ja, hörde hon den vänliga rösten. Var så god. Jag är glad att ha fått sällskap, annars sitter jag och stupar över maskinen i ren nervositet. Konsten att vilá, den vill jag inte påstå att jag kan.

Och som för att illustrera det, for hon upp från den låga stolen och gick fram till hunden

med en kakbit. Oroligt såg hon på den, medan den tacksamt och lättjefullt bortskämt tog kakan. Vad ska vi nu ta oss till med dig? sade hennes uttryck.

Så vände hon sig om och tycktes besluta sig att sitta stilla och slå sig till ro.

— Så synd att ni inte träffat Rakel, sade hon. Jag ska säga er, barnen har ingen att vara med. Det finns inga här omkring. Rakel är sexton år fyllda, ni kanske kunde passa ihop. Ja, sade hon med en blick på Rut, som fäst ett par förebrående ögon på henne, Rut kunde också behöva någon uppmuntran. Hon är så rar, min flicka, men att se till två småpojkar kan inte hela dagarna vara nog att förströ sig med.

— Mamma bara säger så, sade Rut buttert.

— Det gör jag visst inte. Men kära du, inte kan vi lägga beslag på . . . på någon människa för er räkning. Det är ett helt företag att få skolkamrater hit ut, tillade hon.

Deras gäst drack artigt sitt kaffe och doppade ett par kakor, men man kunde inte avgöra om hon fann sig väl till mods med all den

öppna vänlighet och liksom förväntan, som här strömmade henne till mötes. Det var snarare som om hon drog sig undan från den. Oupphörligt gingo hennes mörka ögon till elden, som man bara behövde röra i för att nya tidskriftsblad och tjocka pärmar skulle blossa upp i gröna och djupblå lågor. Fru Hedin gjorde detta:

— Min man skickar oss saker att läsa från hamnarna, sade hon. Om det intresserar er, så kan vi låta bli att bränna dem tills ni fått läsa dem?

— Tack så mycket, svarade den främmande flickan och reste sig, borstade mekaniskt smulor från sin kjol och tog sin jacka. Jag måste gå nu, det var — det var mycket vänligt . . . sade hon tafatt.

— Nu vet ni var vi bor. Vill ni inte titta hit . . . Nej, förresten, det blir aldrig av! Då lovar ni och så kommer ni inte. Vill ni inte komma hit på lördag? Kom vid sjutiden och lär känna min Rakel. Vill ni det — om ni får? Vi är inte några farliga människor.

Fru Hedin räckte ut handen, den främman-

de tog den och halvneg. Tack så mycket, sade hon bara. Så följde Rut henne ned för trappan och fru Hedin hörde hur dörren slöts om henne. Då Rut kom upp, satt hon redan vid maskinen.

Rut gick fram och ställde sig bredvid den.

— Nå, vad säger du? sade modern och lyfte på huvudet, dock inte genast, hon var nu på sitt litet jäktade sätt inne i sömnaden. Tror du hon kommer?

— Jag tror att hon *vill*, sade Rut.

— Det var något med henne som gjorde mig på något sätt ont, sade modern. Fast hon föreföll både stolt och säker egentligen. Och kan man tänka sig att vi inte fick veta vad hon hette! Jag kände mig alldeles ställd!

— Hon sa det till mig då hon tog adjö, sade Rut litet belåten över att ha fått detta förtroende. Jag frågade henne, men i alla fall. Hon heter Poldi. Tänk mamma, Poldi!

II.

Då Rakel kom hem, brann systern av nyheter, till och med fru Hedin var road av att få berätta för sin äldsta dotter om den främmande, som kanske kunde bli ett sällskap för henne. Eftersom man bodde i villastad, hade Rakel svårt att få kamrater hem till sig på småstunder. Och till något mer fanns det inte råd. Det är lätt att säga att man kan sätta fram litet äpplen och lingon åt en klick unga flickor, men till och med ett kilo äpplen kan vara besvärligt för portmonnän att åstadkomma och så skall det dock vara te och litet gott bröd — och detta så mycket mer, om man ber människor komma ut till sig så pass långt borta. En eller annan söndag, då det var vinter och skidföre, kunde ett par kamrater komma och bli bjudna på choklad för att tina upp efter en färd ute i backarna, men det är inte tillräckligt för att grunda ett umgänge på åt

en sextonåring. Och så var det det, att fru Hedin, som gjorde nästan allt själv, var van att få gå och se litet »stökig» ut, gå och slita på ett par beigefärgade sommarskor, gå i ahlarock, sätta sig att sy och laga då hon inte var fullt färdig, för att sedan få vara i fred för sömnad och få klä sig prydlig med ens — allt det där gjorde att hon kände sig förlägen för dessa långa flickor, som stodo i dörren och nego för henne och sågo så ogenomträngliga ut. Hon kunde aldrig gå dem in på livet . . . Rakel sökte få bukt på denna idé av modern.

— Vad du är barnslig, mamma! Alla flickorna vet att vi har det trevligt, de avundas mig, må du tro. Eivor — hennes mamma är så elegant, de har jaktstuga, den där som hon jämt bjuder mig till och som jag aldrig kommer in i när det gäller, men tror du att hon har det roligt hemma? Inte! Mamman syns aldrig till, Eivor känner sig ensam och har alltid tråkigt . . . Och när mamman är hemma, är hon arg och snäsig . . .

— Inte tala så, sade fru Hedin.

— Nej, men så är det i alla fall.

— Jag tycker inte riktigt om att ni går och beklagar er över edra mammor.

— Det gör vi visst inte, mamma ska inte krångla till saker! Men man kan väl nån gång få anförtro sig när det är något tråkigt . . . En dag gick Eivor och grät på gatan, hon försökte låta bli, men det droppade hela tiden från ögonen — och näsan med förresten, hon måste låna min näsduk. Jag hade väl varit en nippertippa, om jag inte låtit henne få tala om vad det var?

Fru Hedin suckade. Själv hade hon på sin tid aldrig kommit på den idén att yttra en stavelse av kritik mot sina föräldrar . . . Hon unnade sina flickor den frihet i sinnet, som lät dem så öppet tala om vad som tryckte dem — kanske det tryckte mindre då, kanske att det plånades ut fortare? Men riktigt bra lät det nu inte! Nåja, bäst vore förstås för föräldrar att inte ge anledning till droppande ögon och näsor borta från hemmet. Det hade alltid förefallit henne som om det vore mycket synd om den välvårdade Eivor, som råkat komma hem till dem just en sådan dag, då fru Hedin

suttit i underklänningen och lagt upp fållen på sin kjol.

Emellertid var det sällan Rakel hade sina kamrater hos sig, av dessa skäl. Då man har det litet strävsamt, vill det till stor andlig styrka och tillförsikt för att taga emot främmande och låta dem ta det »som man har det». Men för Rakels skull borde hennes mor lägga band på sin förklarliga självviskhet i den vägen och finna sig i att det gick ungdom ut och in i dörrarna. Hon föresatte sig tusen gånger att göra det lättare för sina flickor att ta emot kamrater, men inte desto mindre gruvade hon sig för det och liksom undvek att avsiktligt frammana möjligheten. Men nu, med denna nya bekantskap, kunde det kanske bli en vändpunkt. Den nya hade sett ut som om *hon* vore i behov av stöd och vänlighet, och då vek av sig själv fru Hedins lilla rädsla för kritik från kortsynta ungdomar, en rädsla, som till en del bottnade i en bekvämlighet mitt i all strävsamheten.

Så skulle det också berättas om Lillcoras besynnerliga anfall, som det nu inte märktes ett spår av. När Stig kom hem, upprepades be-

skrivningarna, Rakel beskrev och talade som om hon varit med om alltihop, så intressant var det.

— Gå och titta i brevlådan, är någon snäll, sade fru Hedin helt plötsligt.

Men mamma, så här dags kan det inte vara brev!

— Ni vet ju hur posten kommer här ute! Är det ingen som vill gå åt mig? Du Stig, är nog söt och går? Jag kan ju gå själv också, sade fru Hedin litet lamt.

— Hör på henne! Hon kan gå själv. Helle dudande då, sade Rakel smeksamt och lade armen om moderns hals. O vad hon humbugar . . . Kila ned du Stig, och se efter att det inte är brev, så blir mamsen lugn.

Det var breven från maken, som alltid vållade dessa små ordstrider. Inte väl hade det kommit ett, förr än man började vänta ett nytt. Var fjortonde dag brukade det komma brev från fjärran länder, men det var inte så lätt på långfart att avväga tiderna. Styrman Hedin hade stor skicklighet att laga att brev — om det så bara vore ett par rader på ett spännande

vykort med de märkligaste bilder på — postades så att de kunde nå Sverige med jämna mellantider, han brukade, då han skulle vara länge på havet, lämna en fyra, fem stycken på en gång till rederiets agent, som sedan i sin tur lagade att de fördelades regelbundet. Fru Hedin däremot klickade aldrig med sin brevskrivning. Hon hade en gång, innan Torsten var född, rest till Marseille för att möta sin man och följa honom hem. Och den ångest hon utstått för de hemmavarande, denna väntan på underrättelser på denna jämförelsevis korta tid, den glömde hon aldrig. Den var en läxa, som satt outplånligt fast.

Barnen däremot slarvade med sina brev till fadern — de ville så gärna skriva, men timmarna flögo, dagarna trillade iväg och så med ens hade det gått fjorton dagar och ingen av dem hade skrivit en rad. Då måste modern ta i på allvar och en av dem fick skriva, sedan nästa syskon och så den tredje, tills man till sist tog Torstens hand, och satte en penna i och ritade ett par små krumelurer, som skulle föreställa en hälsning. Denna brevskrivning och

brevväntan styrde livet i villan här ute. Samt väntan på faderns hemkomst. De levde i honom — och han i dem — oavlåtligen, fast de kunde skämta som nyss. Men han var alltid med dem.

Inte heller kunde man med bestämdhet veta när han skulle komma hem. Det berodde på rederiet, frakter och laster, man fick lära sig att inte hoppas något, för då kunde man bli så besviken att det sved hårt att finna sig. Jular kunde man inte räkna med, aldrig helger, födelsedagar och dylikt. Men i gengäld hade man festdagar när andra inga hade!

Torsten hade ingen aning om att han hade en pappa, han hade varit 8 månader då styrman Hedin for sist och kunde ingenting minnas. Inte ens Stig hade det där riktigt levande intrycket, inte så att det ibland brände i honom av längtan som det var med de andra. Han talade om sin far inför kamraterna, men mera för att kunna berätta hur långt borta han var och att det låg en riktig korall på ett tennfat hemma. Men den här gången skulle Stig nog få lära känna sin pappa bättre, nu var han

så stor att han gick i första klass och hade begrepp om att vara stolt över att alls ha en pappa, där han gick omkring bland två flickor och en mamma. Han började undra om inte en pappa, en herre i huset, vore något han kunde ha litet för sig själv . . .

Nå, det låg inte något brev i lådan.

— Du lilla dumsnut, sade Rakel smeksamt till modern, där ser du. Nu får du tåla dig till i morgon, i morgon är det också en dag!

Ja, i morgon var också en dag, i morgon kunde det mycket väl ligga brev i lådan.

Fru Hedin såg på sin äldsta dotter och log litet. Det kommer nog en dag, tänkte hon, då hon lär sig förstå att man går och tittar i en brevlåda alldeles i onödan, bara av ett oresonligt hopp.

Men för ögonblicket var det inte lätt att tänka sig Rakel i samband med drömmar.

De båda systrarna delade rum. Ett förresten alldeles förtjusande rum, som kunde ha varit med på en utställning och stått i tidskrifter. Men det förstodo inte flickorna. För dem gällde det att den ena inte fick röra den andras sa-

ker — då det sedan blev fråga om Stig i den vägen, stodo de eniga mot honom och körde snabbt och utan prut ut honom, ifall han vågade sticka näsan in objuden. Rut och Rakel hade var sin väggfasta säng och i huvudänden på den var inbyggt ett skåp samt i ett mellanrum i detta skåp en skjutbar skiva, som tjänstgjorde som nattduksbord om kvällarna, på dagarna var den ur vägen och tog inte upp något utrymme av den remsa, som fanns mellan de båda sängarna. Den ena sängen var målad i varmt rödbrunt med elefanter och apor på i svart och guld, den andra djupblå med månskenslandskap, en gul måne och dallrande strimmor på ett vatten, dunkla träddungar och en liten stuga långt borta med små gula ljussken ur ett par fönster. Sängen med månen var Rakels och bägge sängarna och skåpen hade styrman Hedin snickrat, sedan hade han inte hunnit måla dem förr än han kom hem efter nästa resa. Men då hade han också gjort det så vackert som det var. Det var ett konstverk av behändighet och stämning, men som sagt, det tog flickorna som en naturlig sak, så som

man smälter det man ständigt har för ögonen.

Aporna voro de tre japanska, som man kan se ibland snidade i trä eller, om det skall vara fint, skurna i elfenben. De sitta i rad, den ena håller händerna för öronen, den nästa för ögonen och den tredje sitter med sin lilla tass för munnen. Det betyder att du skall icke höra något ont, inte se något ont och inte tala onda ord.

Och nu sade flickorna helt enkelt onda ord! De grälade och det var minsann inte första gången.

— Du har gått i mitt skåp och tagit mina finaste strumpor! sade Rakel, sedan hon försiktigtvis och med vissa erfarenheter gått till sitt skåp och synat dess innehåll.

— Finaste! Det har jag visst inte!

— Då har du således tagit ett par då! skrek Rakel triumferande.

— Vad du bråkar! När mina var trasiga så . . .

— Är det ett skäl? Hur många gånger har jag inte sagt att du inte *får* gå i mitt skåp? Ska jag behöva låsa det och ta nyckeln med

mig? Gott, det ska jag göra. När man inte kan lita på dig. Så slarvig du är också. Varför stoppar du inte dina strumpor?

— Vad du är viktig! Och så väcker du Tut! Det är du inte för stor till, kan man tänka!

Så där höllo de på. Tills Tut vaknade ur sin middagsslummer och någon måste gå in och ta upp honom, den här gången blev det Rakel. Alla älskade den lilla ungen, som var så blid och lustig. Till och med Stig smög sig ofta fram till hans vagn och stod och tittade på honom och lekte försiktigt med honom. Han var på ett komiskt sätt rädd för den där lilla varelsen, som varken kunde tala eller gå, det hade en gång hänt att Stig tagit honom i armarna för att resa honom upp, då han var ensam med Tut, den lilla brodern hade då gallskrikit så vilt, att alla hade kommit rusande och Stig hade blivit avslöjad. Sedan dess visste Stig att Torsten hade i sin makt att göra dem alla oroliga och sysselsatta, han behövde bara rynka ihop ansiktet till skrik, så skyndade sig syskonen att söka ställa honom till freds . . .

Det var ganska orättvist, Stig längtade ganska mycket att Torsten skulle bli så stor att han finge foga sig i samma lagar som de.

Rakel kom med Tut på armen och gungade honom vant och säkert upp och ned. Att klaga över Rut för modern lönade sig inte, modern hade sagt ifrån att sitt rum måste flickorna hålla för sig själva och ordna upp sina ägodelar utan att dra den saken inför andras forum. Och helst utan väsen och dåligt humör! Inom sig smålog fru Hedin många gånger åt sin äldsta dotter, då hon larmade som värst om sådana småsaker. Ty då var hon ännu som ett litet barn, ett småbarn. Det lät så lustigt att höra den gälla rösten och ännu lustigare var det då Rakel någon gång grät av regelrätt ilska. Då var hon fem år igen och mödrar ha nu en svaghet för att se sina barn som små. Rakel kunde aldrig förstå varför modern ett par gånger utan vidare brustit ut i ett ohejdat skratt, då Rut, upphettad och glömsk av alla order kommit rusande för att klaga, med tårar i ögonfransarna och kinderna glödröda. Skrattet kränkte Rakel, men modern kunde inte styra det — att

så där se sin dotter, längre än hon var själv, som en unge igen, var för henne något så ljuvligt, hur besynnerligt det annars tog sig ut att kunna finna ett utbrott av raseri »sött». Men som sagt — ofta såg fru Hedin hur hennes stora flicka började bli så stor, att hon rent av hade litet bekymmer för vad hon skulle försörja sig på och hur hon skulle få gå igenom all den prövning, som följer med att komma ut i världen, och därför var det en lättnad i att hon ännu kunde återfalla i småbarnstag.

— Hur såg den där Poldi ut egentligen? frågade Rakel litet senare på dagen, då de sutto kring en tebricka.

Teet klockan åtta var familjens samlingsstund, även hunden var med, bara Tut låg då och sov. Men Stig fick vara med, sedan skulle han genast gå i säng. För dem alla var denna halvtimme en fläkt av stillhet, en frågetimme, ett samspråk, som skapade den hemkänsla de alla djupt inne kände. Det regelbundna i den var inte det minst viktiga. Fru Hedin ertappade sig ofta med att se på klockan, testunden var för henne ett avbrott — sedan kunde hon sitta

och sy och laga i timmar, sina brev skrev hon gärna efter teet. För barnen var det ett gott mål, middag var ingenting att längta efter, då åt man för att det skulle så vara.

— Hur såg hon ut, den där Poldi? sade Rakel igen, då hon hällt i teet. Det låg litet misstro och låtsad nonchalans i tonen.

— Hon var så vacker på något sätt, sade Rut. Hon var mycket allvarsam, men inte ovänlig . . .

— Jo, men hur såg hon ut! Ljus eller mörk? Det där andra, det har man hört, det kan man!

— Hon var ganska lång, sade modern lugnt. Hon hade stora blå ögon, mörkt blå, ovanligt vackra ögon. En sällsynt vacker mun, inte liten, en liten mun ser snålt ut, vad det beträffar, men av en ädel, fast form. Håret var brunt — det kommer jag inte så noga ihåg. Hon var illa klädd, rent av fattigt, det var som om ingen vårdade sig om henne. Det var inte slarv, som då ni flickor går med snörp på edra strumpor med kinatråd eller vad ni annars fått fatt i . . .

— Jag ska säga mamma, att det var ett hål,

som jag upptäckte i skolan och då tog jag den tråd som fanns! Det är skamligt att klandra mig för att jag *lagade* strumpan med vad som fanns, i stället för att gå och låta maskan rinna ner!

Fru Hedin drog till sig Rakel och kysste henne.

— Förlåt, jag menade inte att vara stygg. Jag tyckte nyss att jag hörde något — det lät minsann över hela huset — om strumpor, den gången tycktes det ha gällt Rut, så du behöver inte ta åt dig, lilla Etterbirr. Ser ni, det är skillnad på att slarva med kläder, som ändå bär prägeln av omsorg från en vuxen, så att man ser att någon brytt sig om färger och stil och sådant, än att bara ha något på sig för att skydda för köld och knappt det. Jag är väl annars inte den som ser på kläder, det vet ni. Att Poldi såg så, jag ville nästan säga imponerande ut trots sina våta lågskor och sin gammaldags mössa, det måste bottna i något som kallas personlighet. Det gjorde mig ont om henne, jag ville vara snäll emot henne, men ändå ville man inte tränga sig på henne. Jag

ska säga er, flickor, att just då man har ett par rara barn som man vet har det ganska bra, blir man känslig för de andra, som ser övergivna ut.

Rut och Rakel tego. De blevo eftertänksamma, inte minst Rakel, som var benägen för svartsjuka och alltid vaktade noga över att modern skulle dela sig precis i lika många delar som det fanns barn — ja, ofta var hon litet avundsjuk på hunden. Ty man talar ofta till ett djur i en ton, som man inte använder till människor, mera lekfullt och mjukt.

— Ja, nu får vi tänka på att lägga oss, sade modern och reste sig. Ta ut brickan, Rakel. Går du ut med hunden i kväll?

Lillcora låg med nosen mot golvet och väntade på dagens andra upplevelse, den första var morgonen. Hon kände klockslagen och ville man dra sig ifrån sin plikt mot henne, var det tillräckligt att se hur hon låg och hur hennes blickar följde de mäktiga människorna, för att man måste göra våld på sin bekvämlighet och inte vara mäktig alls, utan gå ut i ur och skur och mörker med den stumma varelse man tagit om hand.

— Ja, om mamma vill, så.

— Har du läxor kvar? Kära, då går jag själv, det är en skandal så litet jag rör mig. Rut släcker genast, inget läsande i sängen!

Flickornas lampor hade också inventiösa anordningar så att det blev mörkt vid den enas sida, då den andra behövde ljus på sin del av rummet, det var som i järnvägskupéerna, och även det var ett av deras omtänksamma och praktiska pappas verk.

Modern gick. Stig hade kommit misstänkt fort i säng, det betydde slarv med tvättningen. Men ibland var fru Hedin inte i sinne att hålla efter barnen så strängt — hon var trött, litet nedstämd över brevet, som inte kommit och hon ville ha frid i huset. Då hon gick ut, brann det en stilla låga i ett flickrum i gaveln, för övrigt var villan mörk. Barnens mor gick i en skön ulster med händerna nedkörda i fickorna, hunden sprang överlycklig omkring och nosade under var buske efter igelkottar, som Lillcora kunde ta, trots taggarna, och slänga högt i luften. Fru Hedin kom plötsligt ihåg det nya man fått att tänka på — om nu Lillcora blev

liggande i en buske i ett sådant där besynnerligt anfall? Hon lockade till sig hunden och tog henne i band — slut på glädje och frihet.

Det var underligt att man skaffade sig sådana där bekymmer. Men det var ju att leva. Det var nu en gång så hos familjen Hedin. Hennes tankar gingo till den främmande flickan, hur hade hon det just nu?

III.

Då Poldi lämnat hedinska villan, gick hon långsamt hem. Hon bodde på en höjd i villastaden, det finaste kvarteret därför att där fanns en utsikt, som man inte alls hade lägre ned. Man såg över vatten och motsatta stranden var skogigt taggig så att man kunde drömma sig långt, långt bort. Det gjorde Poldi ofta.

Hon steg in och hängde upp sin mössa i en magnifik hall med en svängd trappa upp till övre våningen. Ännu en trappa till, denna helt smal och brant, och hon kom in i sitt rum, som egentligen låg på vinden. Men så mycket längre såg man, bort, över allt som skymde och tryckte.

Hon gick över hallens blanka, hårda parkett, då en äldre jungfru kom ut från serveringsrummet.

— Friherrinnan har frågat efter Poldi, sade

hon i ogillande ton. Inte kunna hålla sig hemma som folk, utan ränna på vägarna. Vore jag som friherrinnan . . .

— Tjut med ulven bara, sade Poldi föraktfullt.

— Ulven? Ska hon kalla sin farmor för ulv, det var då det skamlösaste . . .

— Kristin skall inte misstyda mig, sade Poldi kallt. Och med en otålig axelryckning gick hon in till vad hon visste skulle komma.

Friherrinnan Gyllenspetz satt i en av de stora länstolarna på var sida om ett bord framme vid fönstret. Hon gjorde ingenting, satt där med huvudet lutat mot stolens ryggstöd och händerna på armstöden. De bruna ögonen under breda svarta bryn voro riktade rakt fram, munnen hade ett bittert drag, det fanns ingen ro i detta ansikte. Håret var grått och rakt uppstruket, näsan var lång och vass. Rummet var vackert och stort, friherrinnan hade slagit ihop två till ett och framme vid det breda fönstret hade hon låtit bygga en upphöjning. På den hade hon bordet och de två stolarna, som voro klädda med tjockt kinesiskt siden,

samma siden var gardinerna av. Då Poldi kom in, stannade hon nedanför upphöjningen och väntade.

— Goddag farmor, sade hon. Farmor ville tala med mig?

— Var har du varit.

— Ute.

— Var inte näsvis, det tål jag inte. Var har du varit?

— Jag menade inte att vara näsvis, farmor. Jag har varit ute och gått, planlöst.

— Planlöst — vad är det för ord du väljer . . . Varför kommer du så sent?

—Jag visste inte att någon väntade mig, farmor.

— Man kan vänta på flera sätt, min sköna! Man kan vänta utan att alls glädas åt den som kommer, det kanske du vet.

— Det vet jag mycket väl, farmor.

Poldi tänkte tillägga något, men svalde det.

— Vad tänkte du säga? Ut med det!

— Å, ingenting, något onödigt, farmor. Jag tänkte säga — jag har väl inte för inte bott i

detta hus i fem år. Ätit ditt bröd i åtta år, farmor.

Farmodern såg på henne med sina svarta ögon, de blå mötte de svarta oförfärat. Den äldre teg. Efter en paus pekade hon på en härva garn, som låg på bordet och Poldi drog fram en taburett och satte sig nedanför upphöjningen och höll härvan som farmodern under tystnad nystade.

Poldi började frysa om sina våta fötter, hungrig var hon också. Men hon härdade ut. Hon vände skickligt härvan efter garnändens gång utmed garnet, det hade tagit tid för Poldi att lära sig detta och många bittra stunder hade det kostat, liksom allt i detta hus. Men hon hade dock något som väntade. Sin natt i sitt lilla rum, den kunde ingen ta ifrån henne. Farmodern måste gå och lägga sig tidigt, hon somnade gärna mitt på dagen och på kvällarna, fast hon sov illa under nätterna. Hon ville komma in i sin ståtliga sängkammare, i kinesisk stil som salongen, och ligga där och läsa, stödd på en trave kuddar och uppassad av Kristin, som gned hennes händer och fötter,

som ville bli stela, och borstade det järngrå håret, så att det behöll sitt fall i en våg över pannan. Det fick ingen annan göra än Kristin.

Äntligen var det färdigt och Kristin stod i dörren för att förkunna att den sena middagen var serverad. Poldi lät farmodern gå före sig genom dörren och satte sig inte förr än hon satt sig. De åto under tystnad. Poldi kunde ha ätit dubbelt så mycket, men hon hade lärt sig att styra sig, allt var bättre än att väcka anmärkningar. Sedan skulle hon läsa kvällstidningen, vilket hon gjorde med klar, fast röst. Hon smålog alltid åt denna uppgift. Om farmor visste hur bra det är för mig att lära mig läsa högt, tänkte hon, så bleve det nog slut. Ty det fanns en sak Poldi längtade efter och beredde sig för — att komma in vid teatern. Hon kunde inte göra annat än läsa böcker, dramer och dikter och så detta läsande för farmodern. Det var hennes enda möjlighet att öva något av den talang hon trodde sig äga, dessutom brukade hon för sig själv göra plastiska rörelser hon såg avfotograferade i tidskrifter. Men att få ta lektioner — omöjligt.

Så slog klockan nio. Poldi reste sig, ställde sig framför sin farmor, neg och sade med samma klara, opersonliga röst:

— Godnatt farmor och tack för idag.

Farmodern nickade mer och mindre bistert och Poldi gick upp för nästa trappa — och så var hon ensam.

Hon hade varit till biblioteket idag och lånat ett dikthäfte. Hon hade det gömt under klänningen. Det hade hänt en gång att hon utan vidare hade haft en bok i kappfickan, då hade Kristin, som sett den sticka upp i det hon gick förbi, tagit den och visat den för sin matmor. Farmodern vred och vände på den, så kastade hon den utefter bordet.

— Ordprål, sade hon bara.

Och det gjorde Poldi så ont om dikterna, de grumlades så länge för henne genom detta, att hon hädanefter noga aktade sig att visa vad hon läste.

Poldi var inte så ond på Kristin som man kunnat tro. Hon förstod, utan att göra det riktigt klart för sig, att då hon kommit i detta hus, hade hon trängt undan Kristin, eller åt-

minstone hade Kristin fruktat att den nioåriga, allvarsamma flickan med de strålande ögonen skulle bli ett sällskap för den ensamma härskarinnan i huset, och att Kristin skulle komma i andra planet.

Så blev det inte. Kristin härskade lika oinskränkt fortfarande, men möjligheten fanns alltid kvar. Ty Poldi var inte en obetydlig flickunge, som man sköt åt sidan. Där hon gick så askungelik var det något oberäkneligt med henne, som alltid höll en i spänning. Den verkliga Askungen var säkert mycket mildare och snällare, men ändå hade de elaka systrarna varit angelägna om att hålla henne borta från sig och sitt. Så mycket mer då den nya Askungen här i den ståtliga villan, även om hon fick raka ur värmepannan så att hon trots all försiktighet blev sotsvart om händer och ansikte och hår, även om hon alltid var den som bar ut soporna, så gjorde hon det med en sådan likgiltighet och var alltid så oåtkomligt hövlig, att man aldrig kunde glömma bort henne, vare sig hon var hemma eller ute. Och hon förstod så mycket. Nu kände hon på sig hur

orolig Kristin blivit och hur Kristin inte hade något mer i livet än sin matmor att bry sig om och betyda något för. Kristin var inte ung längre, det vore inte lätt att få en ny plats. Men nog skulle hon få stanna här till sin död — det var bara det att hennes tröga sinne inte ville maka åt sig och dela med någon. Detta insåg Poldi och det kom henne att lättare bära mångt och mycket.

Nu gick hon upp till sig. Stängde dörren, tände sin enkla lampa. Ensamhet var en dyrbar skatt för henne. Sedan hon var tio år hade hon sovit ensam. Nog hade det känts bittert ibland, när man är tio år har man inte vuxit ifrån att lyssna till underliga ljud och från att längta att någon skulle komma in och stoppa om en och ha något gott med sig i handen, ett äpple att ligga och äta i sängen. Sådant visste Poldi inte mera vad det var.

Hon satte sig vid det omålade bordet och slog upp boken, satte sig med armbågarna på bordet för att lära sig något utantill.

Det var Erik Blombergs översättning av olika länders dikter. En tysk dikt i svensk

dräkt föll upp, den stod allra först, den handlade om jungfru Maria. Poldi läste:

»Och nu fick bonden brått igen
att in sig masa:
Stig upp, stig upp, min kära fru,
tänd på en brasa,
tänd fort en liten brasa du,
så stackarna här inne nu
få värma sig.»

En brasa ja. Poldi glömde att läsa. Hon såg åter för sig lågor av en färg hon aldrig sett, gröna och violblå, kungsblå, giftigt gula och varmt röda. Det var alla de där tidskrifterna, som fru Hedin hade lovat att gömma åt henne, om hon ville. Och hon hade inte vårdat sig om att svara. Hur kunde hon vara så trög och stel? Nu fattade hon det inte. Så lustig den var, den där familjen. Allra först hade det stökiga, som rådde här, stött den vid kinesiskt siden vana, fattiga och frysande Poldi. Hon hade kommit med inre misstro, likgiltig, hon kunde lika gärna gå hit som stå på vägen — det var ju ingenting roligt att komma hem till. Hur mådde den lilla hunden månne? Kunde

hon gå dit och fråga? Vad teet var gott. Servisen var vacker, brödet var gott, allt sådant var prydligt, fast det låg lappar här och var och hunden utan vidare lades i en soffa med en kofta om sig.

Poldi läste tankspritt vidare:

»Och Josef täljde fromt en sked
av en bit ved.
Den blev lutter elfenben
och ädelsten.»

Ädelsten — hade Poldi kanske förkastat all den vänlighet de visat henne, de där lustiga främmande människorna, som så där utan vidare släppte in henne och satte fram te och frun som slog sig ned bredvid henne och var så naturlig som om de känt varandra i många år? Och Poldi hade inte ens genast sagt sitt namn, inte var hon bodde. Om det skulle hända henne något, skulle den där lilla flickan med hunden inte kunna få reda på henne. Hon tycktes vara tolv år. Litet äldre än Poldi var, då hon kommit hit till farmor, till friherrinnan

Gyllenspetz. Illa tåld, illa sedd, ivägen var hon gick.

Poldi lutade ansiktet i armarna på bordet och grät.

Men längst inne fanns det ett litet hopp, en tröst i de häftiga tårarna.

IV.

Klockan sju nästa morgon steg Poldi upp och gick genast ner i källaren för att se till värmepannan. Numera var detta inte någon så tung börda för Poldi, en villavärmepanna är inte ett så svårskött arbete. Samtidigt steg Rakel Hedin upp på sitt håll och kilade ned i källaren också hon! Men skillnaden var att i det hedinska huset delades arbetet, och då barnens pappa var hemma, tog han på sig allt sådant, som var litet besvärligt och lät »sina fruntimmer», som han sade, gona sig. Så att däri låg skillnaden — Poldi hade aldrig någon avlösning, och man tog bistert emot det hon gjorde, det ansågs bara som ett knappt vederlag för maten hon fick, inte en gemenskap, där alla med glädje gjorde sin andel. Poldi tyckte förresten inte illa om att raka i rosten och

skyffla kol, det var något rejält och det märktes på den sköna värmen, att det man gjorde betydde något.

Sedan skyndade hon sig upp och klädde sig färdig, städade sitt rum och städade salongen och torkade golven och halltrappan, hällde upp mjölk åt sig och åt smörgås med mjölken till. Fanns det så saker att laga, satte hon sig med det. Annars var hon fri att gå ut — därför att ingen brydde sig om vad hon tog sig för.

Samtidigt gick livet sin gång i den villa hon nyss lärt känna, på ett helt annat sätt. På ett ganska bullersamt sätt, livligt och om vartannat. Rakel och Rut måste iväg till sin spårvagn för att hinna till skolan, men medan de gjorde sig i ordning, skulle de söka få fart på Stig, som inte behövde vara färdig fullt så tidigt. Och så var det alltid lilla Tut som man ömsom skulle kyssa och krama och ömsom hjälpa till att byta på och flytta ut i solen, om det var sol, och räcka honom de saker han ideligen kastade i golv över vagnens kant. Fru Hedin tog sig alltid först och främst an Tut, för att

han skulle vara väl till mods för hela dagen, men även om han börjat kvittra och sparka redan klockan sex, kunde det hända att hon inte var klar till sju. Hon skulle städa och vädra, skölja upp småplagg, göra i ordning mat — det var med ett ord mycket livligt här i huset under de första morgontimmarna.

Alltid var det någon som ryckte i badrumsdörren.

— Vad är det! skrek det inifrån. Kan man inte få vara i fred i två minuter!

— Jag ska bara ha min ena strumpa, den ligger där! Jag kan väl inte gå utan strumpor heller! skrek den som stod utanför. Kan du inte kasta ut den!

Dörren öppnades på glänt, och en strumpa kom utsinglande och sjönk sakta ned på golvet, att hämtas av den som stod där och hoppade på ett klätt och ett bart ben. Så kom någon annan och ryckte i dörren.

— Vad är det nu då?

— Det är jag, Rakel, det är mamma! Är du inte färdig! Du kan inte få ta upp badrummet så länge, nu har Tut kräkts och jag

måste komma in och ha vatten! Skynda dig! Varpå dörren pliktskyldigt öppnades och en flickfigur svepte förbi med resten av sina kläder släpande efter sig.

Eller också var mamma själv därinne.

Då vågade man inte rycka i dörren — såvida man inte låtsades att man trodde att det var någon annan:

— Öppna, Rut, ska du var därinne en *evighet!* Fastän man mycket väl visste att det var mamma.

Men mamma sade bara:

— Lugna er, nu har jag rätt att vara här — och så hörde man plask med vatten och kranar som forsade, och Rakel kunde säga:

— Ja men mamma, jag kommer för sent . . .

Mamma öppnade då dörren och sade sitt vanliga:

— Har jag inte sagt, att den som är härinne ska bli färdig med en gång! Det här springet ut och in *kan* vi inte ha!

Men ingen fäste sig vid någonting på allvar, ty detta hörde alltsammans till morgonens liv.

Så blev det då lugnt, när Stig också kommit åstad, han gick i skola i villastaden och behövde inte åka spårvagn. Stig skulle borsta sina skor själv, och så gällde det att han inte glömde frukostsmörgåsarna — då blev mamma ledsen. Lillcora hade fått många smörgåspaket hon, av flickorna, helt förstulet, då de inte »orkat» äta upp dem under rasten eller glömt dem hemma och nu skyndade att sticka åt Lillcora den goda maten, de visste mycket väl, att det var moderns ständiga bekymmer att de inte åto tillräckligt. Och vad Rakel beträffade att hon inte var tillräckligt varmt klädd. Fru Hedin kunde aldrig förstå, att nutidens ungdomar inte fröso, så tunnklädda som de voro, och det hade dragit upp åskdigra eller tåreflödande moln här i huset, om fru Hedin plötsligt ville se vad hennes flickor hade på sig av underkläder och gjorde den vanliga upptäckten att de plockat av sig så mycket som möjligt.

— Jag kvävs! hette det då. Du anar inte, hur litet de andra flickorna har under. Det är ingen som är så påbyltad som jag!

Och modern sade:

— Vad andra flickor och andra mammor gör och tycker, har vi inte med att göra! Jag bryr mig inte om det. Vad jag bryr mig om är, att du inte går och förkyler dig, du är redan i förväg bara skinn och ben!

Och så tog hon sig med händerna om huvudet i ren utmattning över denna ständiga kamp mot Rakel eller Rut — men det var värst med Rakel, i de här sakerna blev hon antingen surmulen eller sökte smeka och lirka bort bekymret.

När fru Hedin blev ensam, städade hon färdigt och lagade sig frukost och planerade för middagen, och så var det Lillcora, som man måste gå ut med, om Stig hade klarat sig ifrån den skyldigheten. Sedan måste hon promenera med Tut, vilket var ganska påfrestande, ty hon hade inte ro att ta det som en förströelse och vila. Och så var det ibland tomten, som måste ses till, gräset fick inte växa för högt, snö skulle skottas från trappan, ja, det kunde hända att snön under natten tyst och stilla fallit så högt på verandan, att man inte fick upp

dörren. Det var tusen saker utöver det vanliga, som måste göras var dag...

Nu gick hon ut och tittade i brevlådan för tredje gången denna morgon.

Cirkulär och reklamkort låg det där, men inte det hon väntade på.

Hon blev stående olustig. Det var en blåsig dag med farande moln, smutsigt på vägarna — skulle hon kunna ta Lillcora ut i skogen ett slag, innan hon ville försöka köra Tut på sparken i det snöslask som fanns? Allra helst ville hon slippa, men det var också orätt att hunden inte fick sträcka ut någon gång. Så fick hon se en figur komma litet tveksamt om hörnet. Sannerligen var det inte flickan Poldi.

Fru Hedin vinkade ivrigt.

— Men se fröken Poldi — har ni något särskilt för er? Tänk om jag kunde få be er om en sak?

— Mycket gärna, sade Poldi, som kommit ända fram.

— Vill ni gå ut med Lillcora? Kan ni

inte komma inom sedan och äta litet lunch med mig? Vill ni det?

Hur gärna Poldi ville, det visste inte fru Hedin och knappt hon själv ens. Hon tog hunden i kopplet och vandrade bortåt skogen till, där hunden kunde få gå lös. Under tiden skyndade fru Hedin att baka scones och gjorde i ordning en brasa, sedan hade hon strykning att sköta.

Och medan järnet blev varmt och bakverket gräddades i ugnen, gick Poldi i den lågvuxna, bergknalliga skogen med en glad liten hund. Poldi tog en pinne och kastade, Lillcora sprang förtjust efter den, Poldi jagade henne, hon före, Poldi efter . . .

Men så med ens var det som om frambenen på hunden veko sig, och hon lade sig ned, hon kunde inte stå. Där låg hon och såg upp med de svarta ögonen, som voro så där vemodiga, som hundögon ofta äro, men som nu hade en hjälplös undran därtill. Poldi kom fram till henne. Hon var ledsen att hon glömt, att denna lilla varelse var sjuk — det var ju

så hon lärt känna den. Vad var detta? Hunden måste in till veterinären.

Långsamt kommo de hem, hunden och Poldi. Fru Hedin förstod genast, att det åter hänt något. Men hon var alltid rådig då det gällde — på ett eller annat sätt måste man komma in till staden, här måste något göras.

— Vi ska äta först, sade hon. Sedan måste jag på något sätt ta en bil in till stan, jag kan ta Tut med mig . . . Det hinner jag nog tills Stig kommer hem . . . Hon såg med rynkad panna in i de närmaste timmarna, men Poldi sade:

— Jag kunde fara. Men — jag har inga pengar, tillade hon kort.

— Jag skäms över att använda er så här, sade fru Hedin. Ni skickas så det måste förefalla er ganska underligt. Men sådan blir man då man har flickor, ser ni. Ännu har ni inte lärt känna min Rakel! Är ni inte litet äldre än hon? Rakel är sexton fyllda.

— Jag är sjutton, sade Poldi. Och jag vill gärna hjälpa till om jag kan, det tycker jag är mycket roligt.

— Ni är så förståndig, ni, sade fru Hedin. Säg, får jag inte säga Poldi? Och kalla mig Nanna, för tant vill jag inte heta. Ska vi vara överens om det?

— Ja tack!

Fru Hedin strök henne lätt över den fula mössan.

— Tag av dig och gör dig hemmastadd, se här, jag sätter Tut i knät hos dig. Är man inte bra rar?

Jo, den lilla alltid förnöjda gossen var mjuk och rar och tillitsfull.

— Vad kan det vara Lillcora har? Valpsjukan förmodligen. Det får doktorerna ta reda på. Du lilla . . .Fru Hedin strök hundens huvud, där den stod och väntade på kakor, men ändå med något håglöst över sig. Ser du, den där hunden är dotter till en vacker svart schäfer vi hade. Du kanske inte bryr dig om hundar?

— Jag har aldrig haft någon.

— Hur vi kom att skaffa oss den här hundens mor, kan jag inte ens säga, det bara blev

så. Kanske min man tyckte, att vi behövde en vakt. Vet du, hon hade varit i en hundgård, och jag kan inte komma ifrån att den hade blivit slagen. Då hon kom till oss, i en låda med nattåget, fick vi bända upp spjälorna så att hon kunde komma upp och få räta på benen, så var hon rädd för min man. Bara en enda dag — hon trodde att hon skulle få stryk . . . Det var så mycket hon hade att gå igenom, innan hon blev van vid oss, vid staden, vid bilar, då jag for i hiss med henne första gången blev hon utom sig . . . Å, ett sådant slit det var, de första fjorton dagarna! Både hon och jag var som trasor, då vi kom hem, var dag, när vi varit ute. Hon kunde gå in i en port och bara vägra att gå ut, så rädd var hon för bilar. Jag kom hem alldeles darrande, det var en pers . . . Men det där gjorde att vi fäste oss så vid henne. Och modig var hon annars. Har du tänkt på hur modig en hund egentligen är, då den utan vidare rusar fram till en dörr, när det står någon utanför, eller bara går rakt på det som den anser är misstänkt? Den kan ju lika gärna bli dö-

dad . . . Hon kunde apportera, söka i terräng, bara man höjde handen, lade hon sig plats. Nå, all den där dressyren gick ju ur henne, då hon varit en tid hos oss. Vi kunde inte! Hon fick vara med oss, och vet du, då min man var hemma och vi alla satt kring salsbordet, tog hon ett fint hopp rakt upp på bordet och lade sig där mitt ibland oss, så att hon kunde se oss alla. Kolsvart var hon, med ett så vackert huvud . . . Jag unnar dig att få en hund en gång, Poldi. Men du doppar ingenting! Ska jag ta Tut?

Nej, Poldi ville gärna ha Tut i knät, hon gömde huvudet litet i den mjuka nacke hon hade framför sig.

— Så fick hon den här valpen — min tro är, att hon var äldre än de sagt oss och att det var därför hon mot slutet blev så trött, liksom. Ack, hon var en vän . . . Och så fann vi, att vi måste göra henne den tjänsten att låta döda henne. Och nu vill jag inte att Lillcora skall bli sjuk, jag vill att hon skall få all den vård hon kan. Hon är ju född här i huset, i garderoben där inne . . . Hon känner oss

liksom bättre än hennes mamma gjorde — från första stund... Ack, den stolta vackra Cora!

— Hur — hur dog hon då?

— Ja ser du, min man måste fara in med henne till anstalten du vet. Nu skulle jag kanske inte låta göra det så, en hund skall skjutas. Den skall få ett ben, och så när den ingenting vet, skall den få en kula. Det är det enda rätta. Men vi känner ingen som kan hantera ett vapen, det brukar man ju inte syssla med. Vet du, jag stod i fönstret där inne — vi hade flyttat hit ut till villan då — och såg min man fara bort med henne. Vet du, det sista jag såg var hans hand, som lade sig på Coras svarta päls. För han hade låtit hunden lägga sig på sätet — och chauffören måtte ha förstått, för han sade ingenting om det. Jag ser alltid för mig den där handen, som lyste så vit mot hundens blanka, svarta päls. Jag grät, naturligtvis.

Det blev en paus.

— Men, sade fru Hedin, det var inte bara det. Vet du, min man var hemma en hel månad den gången — han är styrman på en båt,

har jag talat om det? Han ville göra detta med Cora just då, så vi skulle slippa det, då han farit. Så en dag satt han inne hos sig själv och jag visste inte vad han höll på med. Han brukade skriva saker åt barnen, att ha då han farit, det var promemorier och saker de inte skulle glömma och små brev och sådant. En sjöman, ser du, det är något alldeles särskilt. En sjömans familj har skilsmässa mera för ögonen var dag än andra människor. Nå, jag tänkte inte så mycket på det. Men ett par dagar därefter måste jag fråga Harald — min man heter Harald — vad han gjort sina ögon! Han hade formliga påsar under dem. Jag har aldrig varken förr eller senare sett något sådant. Men det var ingenting, sade han och så gick det bort. Ja, så for han igen som vanligt, och så från nästa hamn fick Rakel ett brev. Hon sörjde hunden så, hon skrev om henne i sin dagbok . . . Och det brevet vet du, det var bara en dikt . . . Vill du se den? Bryr du dig om det?

— Ja, sade Poldi inne i Tuts nacke; hon brydde sig visst om den.

Fru Hedin reste sig och gick in till sig och kom ut med en bok.

— Här lägger vi alla sådana där brev, allt sådant som liksom rör oss som familj, förstår du . . . Se här! Och hon räckte henne ett ark. Poldi läste tyst:

»Hon låg med huvudet i hans knä
och slickade hans smekande hand
och den trogna, sugande blicken
sökte hans ibland.

Det var som ville den säga att
hon förstod vart den resan gick.
Att med det skulle bilfärden sluta —
att den slocknade, hennes blick.

Att åtta långa, trogna år,
i ogrumlad tillit och tro,
de skulle nu gå till ända,
i dödens kalla bo.

Och hon såg ännu med sin trogna blick
och slickade handen ömt,
när bilen slutligt nådde
fram dit man henne dömt.

*

Men nedför den livliga avenyn
gick ensam den kraftiga karl'n
och fingrade tafatt ett koppel —
och grät som ett litet barn.»

— Det brevet var det han hade suttit och skrivit där inne, och han hade gråtit igen. Jag begrep det inte — men sedan förstod jag att det var därför hans ögon hade blivit så där underliga. Ja, vi talar aldrig om det.

Fru Hedin teg. Hon svalde. Så såg hon på klockan.

— Poldi, sade hon, gå ut och se om det är brev i lådan! Du vet hur posten är här ute.

Hon räckte fram händerna efter Tut, och Poldi gick ut. Hon kom strax tillbaka, och hon hade ett brev i handen. Med utländskt frimärke.

— Jag visste det, sade fru Hedin med en liten snyftning. Usch, jag blir så sentimental! Man får inte riva upp sina känslor så här . . . Förlåt mig, Poldi, men det är som om du förstode så bra. Ja — vill du fara då?

Poldi satte brådskande på sig och tog hundens kedja och hakade på halsbandet. Fru Hedin ringde efter bil och tog upp pengar ur väskan.

— Se här, det räcker, om du behöver ta bil

hem, så du inte blir för länge borta. Tag reda på vad de säger där borta. Tack, söta barn!

Hon drog den unga flickan till sig och kysste henne, så strök hon hunden över den sträva hundpälsen och så gott som makade ut dem båda genom dörren.

Poldi förstod så väl. Hon ville läsa brevet och så ville hon gråta litet. Poldi var också glad att bli ensam.

Där inne i bilen lät också hon hunden sätta sig på sätet bredvid henne och tyst lutade hon sig ned och smekte hundens ragg.

V.

— Men nu vill jag veta litet om den där Poldi, sade Rakel.

— Malla dig inte, sade Stig. »Den där Poldi . . .» Hon är en fin flicka, hon, såna ögon hon har, så lång hon är . . .

— Lång! Det sitter väl inte i benen. Var har du sett henne förresten?

— Rut visade mig på henne i dag, sade Stig. Hon gick uppåt Ginungavägen, jag har sett henne många gånger, jag vet var hon bor. I en väldigt gentil villa, en av de där stora där på höjden. Dom heter Gyllenspetz.

— Ja, sade nu Rut, och hon såg oss inte. Hon gick så där utan att bry sig om något, som hon gör. Hon har inte pampuscher.

— Det var mycket upplysande, sade Rakel.

— Bjä bjä, sade Stig. Du är avundsjuk, det är vad du är!

— Nej hör nu, sade fru Hedin helt plötsligt, barnen hade glömt henne, och de formligen hoppade till. Nu vill jag inte veta av den här tonen. Här har vår Lillcora fått fara bort och här har kommit brev från pappa och ni käbblas så jag skäms! Vad är det med dig, Rakel? Är du trött?

— Mamma är så hemskt intresserad av den där P . . .

— Hon heter Poldi, Poldi Gyllenspetz, efter vad jag hör. Hon heter inte den där Poldi. Kom hit, Rakel!

Rakel kom litet tjurigt och modern drog henne till sig.

— Min stora, söta flicka! Kan du inte unna den där — kan du inte unna en främmande ung flicka, som ser ut att inte ha något roligt alls, att man är litet vänlig mot henne? Inte tar det bort något intresse från dig! Kyss mamma nu och var förståndig! Du har allt bra mycket roligare än hon, det kan jag säga dig! Förresten bad jag henne komma hit i morgon, på lördag.

Rakel for upp, hon hade ljusnat och skämdes litet.

— Mamma, det var så sant, jag skulle få ligga över hos Margit lördag och söndag i deras sportstuga, vi skulle bli fyra stycken! Får jag det? Vi skulle ha mat med oss, och fara direkt efter skolan. Säg, får jag det?

— Det kommer du med nu? Men Rakel, var har du dina tankar? Alla bodar är stängda, vad ska jag nu få mat ifrån? Jag begriper mig inte på er flickor!

— Men *får* jag? sade Rakel bevekande. Maten klarar jag. Ett par ägg och så bröd och en klick smör . . .

— Visst får du. Det blir mycket roligt för dig, jag unnar dig det.

Men fru Hedin hade fått en massa att tänka på och det störde. Man skulle ta fram en lämplig väska, göra i ordning matsäck, som måste bestå av litet mer än det Rakel nämnt, taga fram lakan, tänka efter vad Rakel skulle ha på sig . . .

— Tag det inte så djupt, lilla mams, sade Rakel. Rut kan väl hjälpa mig, säg?

Och det kunde Rut, avundsfritt och snällt. De gingo ut i köket och kokade ägg och bredde smörgåsar, och då testunden var inne, var allt klart. Bananer skulle Rakel köpa sig på vägen i morgon, sin overall skulle hon ta med — ja, det blev så bra alltsammans.

Fru Hedin suckade.

— Tänker ni inte på lilla Puddinosa? sade hon med en bekymrad rynka i pannan.

De tre barnen växlade en blick.

— Visst gör vi det, det kan du väl begripa, sade de och så brusto de i skratt. Förstår ni, sade Rut till sina syskon, mamma ställer sig och ropar Puddinosa det värsta hon orkar, så att hela villastan hör det! Kan mamma inte säga Lillcora så att andra hör det? Så man slipper skämmas? Lillan säger du också, det är faktiskt så joltigt så att . . .

— Jag kommer att säga Puddinosa hela mitt liv, åtminstone hela hennes liv, sade fru Hedin sårad. Jag bryr mig inte om andra. Ni är såna snobbar alla tre, så ni vet det inte själva. Här är den stackars lilla kraken på veterinärinstitutet, och så blir ni upprörda för

att jag kallar henne vid det namn jag tycker passar henne. När ni blir större, ska ni bli mera fria i *stora* ting, det hoppas jag då!

— Hör på henne, sade Rut och lade armen om halsen på modern. Stora ting, helle duttane då. Puddinuttane då!

— Det var inte något dumt namn, Puddinuttane — sade fru Hedin. Det ska hon få heta till en omväxling. Och så ska ni inte behandla mig som om jag vore en stackars fjolla, som man kan tussa med hur som helst, det känns inte roligt alls.

Men alla tre kastade sig nu över henne och kramade henne och kysste henne, så att hon måste skratta och värja sig. Sedan drack man sitt te i frid och fröjd.

— Nu går du och lägger dig, sade modern till Rut.

— Får jag läsa litet i sängen, mamma?

— Bara helt litet. Bara i tio minuter. Jag tycker om att du lär känna böcker. Att ligga och läsa är enda sättet, så oroligt som här är.

— Du är hemskt snäll, mams. Tänk, en klasskamrat till Rakel, hon är ett år äldre, hon

får inte läsa ett dugg och hon skall ligga på slaget åtta!

— Det är mycket förnuftigt av hennes mamma. Så bra för hennes hy och nerver och ögon. Jag önskar att jag vore så fast. Men — sade fru Hedin eftertänksamt, nog får hon läsa bra litet på det sättet, av alla bra böcker som finns.

— Men det kan du väl begripa, sade Rut, att hon har en ficklampa i sängen!

VI.

Rakel kom iväg på lördagsmorgonen med sin väska och många förmaningar att ringa hem och att se till att flickorna inte tände eld på sportstugan. På söndagskvällen skulle hon komma hem, inte stanna över till måndags morgon. Det var ett helt äventyr detta. Rakels mor mindes, hur man på hennes tid brukade ha en uppsittanatt strax före jul. Man fick vara hos någon kamrat och satt uppe och sydde tills det började dagas i vinternatten, vilket var så pass sent att man brukade höra bryggar- och mjölkkärrorna slamra på stenläggningen, ty bilar voro inte så vanliga då ännu. Sydde gjorde man nu inte så säkert. Nanna Palm, som fru Hedin hette som flicka, hade tillsammans med sin bästa vän gjort tablåer. Den ena föreställde något, den andra såg på. Nanna hade en gång stått i dörröppningen med sitt långa hår ut-

slaget, ett enda stearinljus bakom sig, klädd i det långa nattlinnet och hållande två pennskaft i kors — hon skulle föreställa döden. Och det hade hennes vän genast begripit och tyckt att hon var underbart bra.

— Nu ska vi göra trevligt åt Poldi, sade fru Hedin, då Rut och Stig kommit hem från skolan — på lördagen slutade man ju tidigt. Bär upp ved från källaren, du Stig, Rut går ut och köper äpplen, som vi ska steka, så rör jag ihop en kaka. Ack, om lilla Puddinosa vore hemma!

Poldi frågade ingen om hon fick gå. Hon hade gjort sitt, diskat efter middagen, gjort i ordning i värmepannan, skottat snö, strött salt på trappstenen för att man inte skulle halka, burit ned vad som skulle vara i källaren. I förbigående sade hon åt Kristin:

— Säg, Kristin, som har vuxit upp på landet, Kristin har väl hand med djur?

— Jo vars, sade Kristin litet smickrad. Det hade man ju. Jag gick vall med både får och gäss . . . Nog har man fått arbeta.

— Ja, det tror jag gott. Kristin förstår sig

förstås på djur också, när de är sjuka och så, sade Poldi.

— Ja, inte skickade man efter djurdoktor då, inte. Man gav grisarna benmjöl, och så gned man korna med sprit. Men ska Poldi stå här hela dan?

— Nej, jag går nu. Säg, det där benmjölet, hur gör man med det?

— Vad behöver hon bry sig om det? Hon har väl ingen gris. En näve i maten. Är det något mer hon vill?

Nej, Poldi fick vara nöjd med vad hon fått veta. Benmjöl. Det kunde man alltid fråga efter i bodarna.

Så gick hon till Hedins.

Vad det strömmade emot henne för en värme. Inte bara från den öppna spisen, fast det var så ovanligt att se det brinna i en sådan, hemma hos farmodern stod spisen bara till prydnad. Men från hela hemmet, från dem alla. Den där lilla gossen var så uppmärksam, som om hon varit en riktigt märkvärdig gäst, Rut sken emot henne, Poldi kände

att hon hade en beundrare i den lilla flickan, som var så behändig med att hjälpa till. Och frun i huset tog allt så naturligt, det var bara som en något äldre vän. En vän — tänk om man kunde göra något, så att man finge en vän här, om man finge vara något för dem?

Men Poldi kände sig så tafatt. Inte kunde hon sy, inte sticka, nu satt fru Hedin och stickade på en jumper och Rut märkte korsstygn.

— Nåja, sade fru Hedin, det där har hon hållit på med i två månader, så det är inte *så* underbart som du kanske tror.

Rut protesterade, men inte med någon övertygelse.

— Men, tillade fru Hedin, alla människor behöver inte sy. Det är inte i och för sig något bevis på att det är något med en. Jag tycker nu för min del att det är roligt, Rakel tycker det inte alls. Rakel dansar, gör du det?

Nej, inte heller det gjorde Poldi.

Men nu skulle man inte förhöra varandra, man skulle steka äpplen och prata. De trädde upp äpplena på ett snöre och spände det tvärs över elden och sutto och snurrade på frukter-

na, men Stig hade hört att man skulle lägga äpplet rakt i glöden och låta det ligga så en stund. Sedan krafsades det fram och åts, då det hunnit svalna något, med massor av socker.

Så började Stig gäspa, till sin stora harm och slutligen måste han gå i säng, han kunde inte hålla upp ögonen.

— Jag kan komma in till dig, sade Poldi. Om du vill? Du ska få se något.

Då skyndade Stig sig, och Poldi sade till Stigs mamma:

— Jag skulle agera något för honom, om jag får?

Utan vidare tog hon en av mattorna från golvet och lade över axeln. Det var en randig hemslöjdsmatta från hallen. Så drog hon fram håret i pannan och såg sig om efter något att sätta på huvudet.

— Finns det kanske en blomkruka? frågade hon.

Rut, som stirrat på henne, sprang till källaren, där stodo krukor av alla storlekar från alla omsatta växter. En större sådan kom hon

upp med, och Poldi satte den på sig. Så gick hon upp för trappan till Stigs rum, och hennes hållning var inte att känna igen. Rak och ståtlig, med ena armen utsträckt som till hälsning, kom hon in till Stig, som började hoppa i sängen av förtjusning.

— Den lille brodern ligger i sin bädd, där nere vaktar elden på de vilda djuren, så de icke skada min lille broder, sade Poldi.

— O, jag såg genast att du var en indian! Vad heter du?

— Jag är Ensamma Hyenan, sade Poldi.

— O nej, sade Rut, som följt efter hack i häl. Varför ska du vara ett så fult djur? Du är inte en hyena, du är . . . du är . . .

— Då jag blir retad är jag farlig, sade Poldi med djup, högtidlig stämma. Se, då är jag den ensamma hyenan, som går på rov och som alla de andra djuren sky . . .

Och hon drog upp överläppen och visade tänderna och såg verkligen med ens så förvandlat bitande ut, att Stig skrek i vild förtjusning;

— Du är ruskigt bra! Du är en hyena opp

i dagen... Och han lade sig på rygg och började sparka med benen i luften.

— Den lille brodern är glad, sade den Ensamma Hyenan. Men den Lille Brodern måste lära sig gömma sin glädje djupt inne i sitt hjärta. Annars såras den Lille Brodern av pilar från människorna.

Stig satte sig upp och räckte fram en arm:

— Du har rätt, Ensamma Hyena, sade han och härmade Poldis ton. Jag är allvarlig som — som brunnen. Men, sade han i sin vanliga ton, jag vill inte heta en liten bror!

— Den Lille Broderns verkliga namn är Gnagande Bävern, sade Poldi. Gnagande Bävern kan simma djupt under vattnet, Gnagande Bävern kan fälla de största träd...

— Men nu måste du sova, sade Poldi och tog av sig blomkrukan.

— Ja, sade fru Hedin från dörren. Men det där med Gnagande Bävern var bra. Vi ska hoppas, att Bävern vill gnaga litet hårt bröd till en omväxling. Vad vill ni kalla mig, svartfotsindianer?

— Du är Kraxande Spillkråkan, sade Stig,

kiknande av förtjusning att få under en så oskyldig form avfyra en sådan körare för det där om de hårda smörgåsarna, som han aldrig ville ha i skolan.

— Jag ska hacka dig med min näbb, jag! sade modern och böjde sig ned för att kyssa Stig godnatt.

Det dröjde litet, innan Stig kom till ro, sedan var det Ruts tur att gå i säng. Hon var villigare, hon njöt av att ha det gemensamma rummet för sig själv och få gå där och styra efter behag. Rakel hade ringt och berättat att allt var väl, de hade inte satt eld på huset och tänkte inte göra det.

— Och ni ligger väl inte och röker? sade fru Hedin.

— Hur kan mamma tänka sig!

Men då Rakel sagt adjö och vände sig till de båda andra, sade hon:

— Hör ni ni, är det nån som har cigarretter? Jag hade totalt glömt cigarretter, men så påminde mamma mig!

Nu vill rättvisan att man talar om att flic-

korna inte brukade röka, det intresserade dem inte. De hade något som var roligare, de skrattade. Bara skrattade åt allt, så att det värkte i sidorna och i käkarna. Och pratade och berättade alla roliga historier de hört och läst.

Medan de lågo på britsarna i sportstugan och skrattade åt ingenting, sutto Poldi och fru Hedin för sig själva framför den slocknande brasan.

— Poldi, sade fru Hedin, vad vill du bli då du blir stor?

— Jag vill komma in vid teatern, svarade Poldi.

Det blev en liten paus.

— Kan du få det då, tror du?

— *Får* det får jag inte. Men då rymmer jag.

— Å, på det sättet. Men man rymmer inte i våra dagar. De får så lätt tag på en nu för tiden, ska jag säga dig.

— Jag skulle rymma till Österrike, sade Poldi, efter en paus. För där är min mamma.

Fru Hedin såg upp.

— Då har du en mamma i livet? Det gör mig glad att höra, Poldi. Jag vet ju ingenting om dig, naturligtvis. Och nu har jag undrat litet, det är också naturligt. Har du — lever din far?

— Nej. Pappa dog då jag var sex år. Jag reste litet med mamma och sen kom jag till farmor, hon bor på Ginungavägen. Där ska jag vara nu och vänta på mamma.

Så teg hon. Det var litet svårt för den som hörde på henne, hon ville inte göra för många frågor, men hon ville också bra gärna få veta litet, i synnerhet nu, när tillfället var så lägligt. Och Poldi måtte också ha känt det så, ty hon fortsatte utan uppmaning:

— Det är så att mamma är vid teatern, ser Nanna. Pappa lärde känna henne på en resa och gifte sig med henne och det tyckte inte farmor om. Hon tycker inte att skådespelerska är något. Ja, så reste de i några år, pappa följde med mamma, mamma är inte österrikiska, morfar är svensk, Men hon har kommit att bo där ute sen hon var liten, mor-

far var affärsman och bosatt där. Mamma blev uppfostrad utomlands och så kom hon till teatern och så stannade hon där. Min pappa var sjuk, klen, han hade fått fara till ett sanatorium för att bli frisk och dit kom den trupp, som mamma var med i, på en turné. Ja, så blev de gifta och så dog pappa, då jag var sex år. Pappa hade tagit löfte av mamma att hon skulle föra mig hem till Sverige, det var för att mamma skulle bli fri ännu några år — det var svårt att ha ett litet barn med sig på resorna och så skulle jag få en riktig uppfostran hemma, utan att det skulle kosta mamma något. Och så menade pappa, att när jag bodde hos farmor, så skulle mamma alltid kunna komma och söka upp mig. För farmors namn var lätt att få tag i, mamma skulle alltid veta var jag fanns. Allt det där vet jag, för jag har fått ett långt brev, som pappa skrev för att lämnas åt mig, då jag blev fjorton år. Där står det — så att jag skulle veta varför jag var på mitt håll och mamma på sitt.

— När träffade du din mor senast? frågade fru Hedin efter en paus.

— Det är två år sen nu. Det är så trassliga förhållanden med teater ute i Europa, så det är inte lätt för mamma att fara hit ofta.

Vad Poldi visste mycket mer om livet än Rakel, tänkte fru Hedin.

— Men nu kanske hon kommer snart? sade hon. Du har ju slutat skolan?

— Ja. I våras. Nu gör jag ingenting.

Det var ju också för galet, tänkte fru Hedin. Farmor Gyllenspetz måtte vara en särskild sort.

— Om du kunde få gå och dansa med Rakel, sade fru Hedin. Det vore alltid något att göra och det skulle liva upp dig. Det är rytmisk gymnastik, man blir säker på sig själv av sådant. Och det är en bra grund för teater.

— Tycker Nanna att jag ska gå in vid teatern då?

— Om du vill det, ja! Jag tror visst att det är en bana som har många missräkningar och jag ligger själv inte alls åt det hållet. Det är nog inte lätt att alltid så att säga visa upp sig för andra och få stå sitt kast inför hela värl-

den, om man inte är så bra som man tror. Men — kan man få bli det man har lust till, så är man lycklig. Även om man kan känna det svårt många gånger — om du förstår hur jag menar.

Hon såg inte på Poldi, det gjorde henne så ont om den unga flickan, att hon inte kunde det. Men det hon nu sagt, det var det bästa hon kunde ha givit Poldi. Ty plötsligt kände hon ett par armar om sin hals och blev kramad så att hon inte kunde andas.

— Vad Nanna är snäll som inte bara säger att det är dumheter eller — dålighet . . . viskade en röst i hennes öra. Vad Nanna är snäll som låter mig få vara här.

— Älskade flicka! sade fru Hedin. Jag har så mycken glädje av dig, så det kan du inte tro. Hon svalde litet och så sade hon för att lätta på det, ty Poldi var nu mycket förlägen över sitt utbrott, då du blir färdig, kan du låta mig få fribiljetter en och annan gång så kommer jag på teatern! Det är mycket fint att gå på fribiljett, ser du! Mycket finare än att betala!

De skrattade båda, litet nervöst, och efter en stund sade Poldi godnatt. Hon fick litet gotter i fickan på sin fula kappa och i dörren fick hon en kyss. Det hade hon inte fått någon på två år.

VII.

I Ruts klass voro alla goda vänner. Men i klassen under, trean, som ofta läste med fyran vissa »lätta» ämnen, som svensk läsning och allmän historia — som förstås inte var så svårt som matte och franska — och som hade övningstimmarna gemensamt med fyran, var det inte samma vänskap som i den egna klassen. Trean hade så nyss varit småbarn! Fyran var så betydligt mycket större, det fanns ju inte den minsta jämförelse! Och så hade trean ett par bråkstakar, som fyran betraktade med suckar och uppdragna ögonbryn, då det var som bäst! Då det var som värst, fnyste fyran åt trean och hånade den öppet och sade till varandra, så att det för all del inte skulle gå förlorat för de av trean, som råkade befinna sig i närheten:

— Det är odrägligt att behöva släpa på de

där småbarna jämt! Uschuschusch! Kan du begripa att dom aldrig blir större?

Och i stället för att skratta åt fyran och kalla dem för viktigpettrar eller något annat ord, som var i svang för tillfället, blev trean ursinnig. Och visade därmed att de verkligen voro mera småbarn än de ville vara och gåvo fyran anledning att vara viktiga och höga och »skamligt elaka» nästa gång igen.

Lärarinnorna voro ledsna för det här. Men maktlösa också. En av dem hade en gång stiftat ett vänskapsförbund mellan de båda klasserna. Man hade svensk läsning — trean och fyran hade det ämnet gemensamt. Maj-Britt stod framme vid katedern och läste:

»Vid kojan på ett kummel satt
en gubbe, krökt och grå,
naturen lutade till natt

(här hade Maj-Britt all möda att hålla sig för skratt, hon tyckte att det liksom var så mycket som lutade sig och så var kummel ett skojigt ord)

den gamle likaså.
Just hel och hållen ej han var:
ett ben, en arm han ägde kvar . . .»

Nu sprutade Maj-Britt. Att inte vara hel och hållen — nej, det gick inte, hon frustade högt. Och fröken blev ledsen och sade att flickorna skulle förstå att det inte måtte vara roligt att vara utan ett ben. Och då blev det etter värre. Flickorna ville inte höra på det örat, den där dikten var liksom inte det rätta att få dem att fatta.

Nå, medan detta pågick, satt fyran och slöade. De hade läst dikten förut och tyckte den var tråkig. »Stormen kvad vid skogens bryn» . . . det var inte precis så att man kunde piggna till. Och i sin dävna slöhet vände en av fyran sig om till hälften och pekade med pennskaftet åt den som satt bakom. Och det var en liten trea, som råkade ha rött hår. Och hon brast i gråt.

Det blev ingen lektion, det blev samtal i stället. Fröken sade att fyran var för självrådig och tanklös, rent av grym, och alla gjorde de *fröken* ledsen, det var mycket tungt att för-

söka få dem att förstå det sköna i dikt, så liknöjda och slamsiga som de var. Men fröken fick finna sig, hon skulle inte klaga. Nu ville hon i stället lägga dem alla på hjärtat att vara litet snälla mot varandra. Lärarinnorna finge väl hoppas att då flickorna blevo stora, de skulle förstå hur man offrat sig för dem. Och nu skulle de bilda ett Vänskapsförbund, de skulle ha små röda rosetter, mitt i dem skulle det stå V. F., och de skulle vara till ett tecken. Ja, fyran och trean tyckte att rosetterna voro söta och de hade dem på sig och de sade ingenting ovänligt till varandra — fast inte gick de arm i arm med trean på rasterna. Och fyran kände en liten hemlig otålighet mot den lilla trea, som börjat gråta och ställt till väsen för ingenting och gjort sig intressant. Hon hade vållat att fyran kallats för »grym», vad visste fröken och trean om vad man hade för sorger, som man inte bar på en bricka?

Så småningom tynade V. F. — så där inom åtta, tio dagar var det redan tämligen slocknat. Den ena efter den andra glömde den röda rosetten, och somliga tyckte att det att

gå med röda rosetter var ungefär som att gå med spårvagnskortet i ett band, fastsytt på kappan — och det hade man ju slutat med för länge sen!

Om det var för att Rut kände sig underlägsen hemma, där Rakel var den som bestämde, det kan man inte så noga förklara. Men hon ansågs av trean vara en av de värsta i att vara viktig. Rut var inte omtyckt av trean! Och Rut i sin tur brydde sig ytterst litet om trean, nickade mycket knappt, då hon mötte den ute och hade aldrig bjudit den till sig att åka skidor och komma in och få choklad efteråt. Så Rut var inte »populär», som man sade om folk vid revyerna eller om skivor och radiocabareter — man kunde kalla det att vara »jätterar» eller »jättesmidig» eller bara »gränslöst snäll och trevlig». Ingenting av detta var Rut i skolan, i treans ögon, underligt nog. Och lärarinnorna blevo då också ledsna på Rut, för att de märkte att det ständigt var smågruff och skuffar, då Rut och trean stötte ihop i korridorerna. Rut kanske led litet av det — och satte näsan ännu högre i vädret.

En dag stod Rut med ryggen vänd utåt kapprummet och hängde upp sin kappa. Det hade ringt, alla skyndade sig.

Då fick hon ett kraftigt nyp i armen. Hon vände sig häftigt om — vem var det?

Hon mötte blicken ur ett par svarta ögon, det var en flicka med rak lugg, en av de där bråkstakarna. Sså, det var hon. Nå! Rut bet ihop tänderna och mindes.

Timmen kröp och nästa rast gick Rut utan vidare fram och nöp flickan med den svarta luggen. Gudrun hette hon och hon sade själv sitt namn med djup klang, som faktiskt passade till det raka, svarta håret. Två hårda nyp, med naglarna förresten, fick hon av Rut.

— Där har du för att du är lömsk!

Men Gudrun blev ursinnig. Hon skrek, hon stampade, hon ropade:

— Hon överfaller mig och nyper mig för ingenting! Flyger rakt på mig och nyper mig. Jag har inte gjort dig något! Vad är det med dig!

Och hon skrek så att alla skockade sig

ikring de båda flickorna. Om och om igen skrek hon:

— Hon överfaller en och nyper en det värsta hon orkar . . .

Nu blev det tyst — föreståndarinnan stod där.

— Båda flickorna kommer in till mig, sade hon.

Och båda flickorna lommade in. Föreståndarinnan började ett förhör.

— Jag blev nupen bakifrån, förklarade Rut, förra rasten. Bakifrån, utan att jag gjort ett dugg. Och när jag vände mig om så såg jag Gudrun — och det var Gudrun.

Men redan nu började Rut förstå att hon inte *visste* att det var Gudrun. Hon hade sett de svarta ögonen och hon hade läst triumf i dem, och saken hade varit klar.

— Det var inte jag! sade Gudrun med en mörk blick — inte på föreståndarinnan, utan på Rut. Och Rut förstod att hon tagit fel och stammade förfärad:

— Men Gudrun då . . .

Och nu ville olyckan att föreståndarinnan

missförstod detta stammande, förfärade utrop. Hon trodde att Rut var förfärad över att Gudrun ljög. Och så blev hon själv förfärad över samma sak.

Och detta fick Gudrun på sig för att hon var en vild och trotsig flicka, som man egentligen inte förstod.

— Bed nu genast Rut om förlåtelse, sade hon.

— Nej, sade Gudrun, jag har inte gjort det.

Rut kände hur modet svek henne. Det var en sekund hon liksom missat. Om hon genast hade gått fram och sagt:

— Snälla du, förlåt mig, jag tog fel, jag förstår det nu!

Så hade allt varit klart. I stället hade hon stått förlamad av förlägenhet och blygsel över att hon kunnat döma så hastigt och hämnas så på en oskyldig — hon hade även känt sig löjlig och »småbarnsaktig» som brytt sig så mycket om det där nypet. Men det hade verkligen svidit till ordentligt och fyllt henne med rättmätig vrede. Och så hade hon betett sig

på detta sätt — och nu kunde det inte klaras ut!

Ty om Rut nu tog tillbaks och sade att hon insåg att Gudrun hade rätt, då skulle säkert föreståndarinnan bli ond. Ond för att hon inte tagit Gudruns parti, utan narrats att tro på Rut. Och Rut kände sig falsk och skenhelig — föreståndarinnan hade tagit hennes utrop för dygdens sanna, upprörda harm . . . Det här var förfärligt. Båda flickorna tego — de kunde inte göra upp saken här. Och föreståndarinnan kände att hon inte kom någon vart.

— Gå ut med er, sade hon trött. Jag är ledsen på er båda två — egentligen har Rut förtjänat det hon fått! Ty Rut är *inte* omtyckt. Rut är en av de värsta att vara översittaraktig, det har vi alla märkt. Det var rättvist — men man gör ändå inte så, Gudrun! Och att neka, att narras, hur *kan* Gudrun handla så?

Båda flickorna tego fortfarande. Rut kände uppriktig lättnad för att hon fått ovett, det tog bort en del av hennes skuld. Och för

Gudrun var det också balsam — dessutom hade Gudrun gott samvete. Och då gör en beskyllning inte så mycket.

De gingo ut, sida vid sida. De passerade igenom treans klassrum — de båda klasserna hade inte gemensam lektion nu, utan Gudrun skulle stanna här.

Då Rut gick förbi trean för att gå vidare in till sin klass, såg hon på dem alla, som sutto där och stirrade på henne med fientlighet.

Och hon mötte ett par andra ögon, ett par helt vanliga blå. Sickan Bolmers. I dem låg det något — och nu visste Rut vem som nupit henne. Det var Sickan Bolmers. Att hon inte begripit det. Det var hennes värsta fiende. Och nu satt hon här och teg. Rut såg — och den andra såg, deras ögon möttes. Man kan läsa saker och veta, utan ord. Och nu visste dessa båda utan ord. Och denna gång var det riktigt. Förra gången hade det varit fel — och Rut visste att hon hade kvar att be Gudrun om ursäkt, ärligt och hederligt.

Men när skulle hon göra det?

Timmen gick trögt, Rut kände hur hennes

egen klass var förargad på henne för detta bråk, som varit så onödigt — fyran tyckte att Rut burit sig dumt åt, så här var hon inte »jättetrevlig» heller!

Denna timme var den sista för dagen.

Att nu gå fram till Gudrun, var omöjligt. Det sorlade och stimmade och alla trängdes efter sina kläder. Rut gjorde sig i ordning ensam och gick ensam ut.

Men trean var före henne. I förstugan hade den samlat sig, som en hotfull liten folkmassa stod den där, den hade trummat upp andra klassen med. Alla stodo där med ansiktena vända mot Rut, stumma och fientliga. Sså, var det på det sättet! Det gällde alltså bara nu att kunna besegra denna fiendeskara och inte visa sig rädd eller börja tjuta . . . Så att de skulle komma med nya små röda rosetter.

Rut stod på trappan och såg ned över skaran. Så satte hon hakan i vädret och gick tvärsigenom skaran, banade sig väg med armbågarna och borrade sig ut och fnös:

— Som mygg och flugor är ni! Pschhhh! Maka er!

Och den lilla massan vek. De gjorde henne ingenting, Rut kom ut på gatan och gick sin väg fram till sin spårvagn — som ett slags segrare. Men hon var inte glad, hon kände sig också underligt trött.

— Jag vill gå och lägga mig tidigt, sade hon på kvällen.

— Ja, gör du det, sade fru Hedin. Du har inte varit dig lik, får jag känna, har du feber? Du har gått utan galoscher, har du förkylt dig?

VIII.

En näve i maten, hade Kristin sagt. Poldi räknade över sin kassa, hon hade åttio öre, utom de 2,20 hon hade fått till ett rött och ett blått spårvagnskort. De två korten skulle räcka i medeltal en månad, såvida inte farmor skickade henne många ärenden in till staden — kortet gav tretton resor, sex fram och sex tillbaka, och så en extra. Men, tänkte Poldi, om hon gick till staden? Hon hade övernog av tid. Hur lång tid kunde det ta att gå? Och ett par dagar sedan hon varit hos Hedins, gav hon sig iväg för att köpa benmjöl och ha till hands. Ty fru Hedin hade redan menat, att det var så gott att hämta hem Lillcora, de hade sagt att hon var ungefär likadan. Och då kunde hon så gott vara hemma.

Poldi travade iväg, det tog en och en kvarts timmes rask gång. Då visste hon det. Och det

var då ingenting. Det var ett bra sätt hon hittat på, att gå! Då kunde hon lägga öre till öre för litet av varje.

Hon fick tag i den rätta boden, med en del frågor, och hon fick till och med veta, att Kristin inte haft så orätt, det brukades att ge grisar benmjöl, fodermjöl. Poldi köpte en påse och vandrade hem med den. Hon hade beslutat att ta Rut till sin förtrogna, en medbrottsling måste hon ha, då hon inte bodde i samma hus som hunden och kunde smussla mjölet i matkoppen.

Numera behövde hon inte stå och hänga vid ett staket, hon gick in till Hedins. Ja, helt förströtт, så hemmastadd kände hon sig, gick hon rakt in, utan att ringa. Och så stod hon öga mot öga mot en ung flicka, som hon förstod måste vara Rakel, som hon ännu inte kommit att träffa.

— Å, sade hon förläget, jag . . . jag glömde ringa . . . Är Rut hemma?

Rakel förstod också genast vem det var. Så, detta var den märkvärdiga Poldi. Rakel mätte henne utan att tänka sig för. Hon såg den

skrynkliga kjolen, de våta skorna, ty hade inte Poldi gått hela vägen fram och tillbaka? Ärendet inberäknat hade hon varit på gående fot i över tre timmar. Rakel själv hade bytt, sina präktiga sportskor hade hon ställt på läster och tagit på sig fina gröna marockanska lädertofflor med röda stickningar, som fadern en gång haft med sig hem, hon var varm och mätt efter ett mellanmål och torr och belåten. Var Poldi så märkvärdig? Rakel kände den dunkla avund, hon gått och burit inom sig, smälta, avund var det väl inte, men rädsla att de andra skulle tycka mer om Poldi än om henne själv . . .

— Ska ni inte stiga in, Rut kommer vilken minut som helst.

Flickorna följdes åt in och mötte fru Hedin.

— Nej men se på Poldi, sade hon som om det var helt naturligt att den främmande flickan skulle stiga in här litet hur som helst — och Rakel kände åter ett stick vid moderns ton. Stig in och tag av dig. Så, nu har ni äntligen blivit bekanta. Det var inte för tidigt. Vet du, Poldi, jag har fått brev i dag! Så

nu är jag lugn för en tid. Det finns varmt te, vill du ha?

Om! Poldi satt strax därpå framför den tebricka Rakel nyss lämnat, det varma teet gjorde gott. Poldi kände sig trött och smutsig och fattig och ensam inför den äldsta dottern här i huset. Och hon dolde det bakom en kall tystnad. Hon åt mycket litet, bara för att Rakel satt här och tittade på henne.

— Får det inte vara litet mera te? sade Rakel.

— Nej tack.

Och Poldi lade händerna i knät och teg.

— Högfärdsblåsa, tänkte Rakel. Hon ids inte ens tala till mig.

Men Rakel ville gärna att Poldi skulle säga något, hon sökte i hjärnan efter något, som kunde vara lämpligt och inte för dumt att säga.

— Vi . . . vi har inte träffats förut.

— Nej, det här tycks vara första gången, sade Poldi torrt.

— Tänk så hon är, tänkte Rakel och reste

sig för att gå ut med brickan. Det var omöjligt att sitta här och känna sig som ett fån. Ett fån som blev argt, till på köpet.

Då hördes ett illskrik uppifrån. Rakel ställde ned brickan, som hon redan tagit i, och lystrade, Poldi reste sig. Det var Torsten. Nu skrek han igen. Och nu skrek en till — fru Hedin.

— Finns det inte en människa där nere?

Poldi sprang upp för trappan, Rakel kom efter.

Det var inte så farligt, Torsten hade varit ensam ett ögonblick, han hade krupit på golvet, och fru Hedin, som hållit på att stryka, hade haft järnet stående på sitt ställ på mattan och medan hon var inne i badrummet för att hämta en halvtorr byxa, hade Torsten kommit åt järnet. Men för fru Hedin var detta för mycket.

— Här står två stora flickor och gör inte ett spår till nytta! for hon ut. Bara sitter och salongskonverserar . . . Vet du vad Rakel, är det för mycket begärt att du ser efter Tut en sekund? Har jag inte nog att göra ändå? Poldi

har jag ju ingenting att säga över, men jag får säga . . .

Rakel frustade till, Poldi måste småle, så hjälplös tyckte hon att barnens mamma var, då hon skulle gräla. Det kändes inte, då de båda flickorna fingo lika mycket var, och orättvisan i grälet låg så i öppen dag att det inte tog alls.

Poldi tog upp Torsten och Rakel tog raskt fram lanolin och strök på det osynliga brännmärket.

— Ska du gräla, mams, så gör det på mig, men fröken Poldi har du ingenting att säga, som du ändå ville säga . . . härmade hon, men modern avbröt:

— *Fröken* Poldi? Är ni inte ens du? Ska jag sköta om det med! Jag får säga . . .

Men nu blev hon slagen av allt detta som hon fick säga, att alla tre brusto i skratt.

— Ja, nog unnar jag er barnungar, så får ni känna på! sade fru Hedin. Att se stora flickor stå som statyer, fina och pertinetta, det kan göra en gråhårig . . .

— Jag är då inte så fin just, sade Poldi.

— Du? Du ser ut som en hertiginna som klätt ut sig, vad det beträffar, sade fru Hedin. Jag känner mig klotrund bredvid dig, kära du.

— Du kanske är klotrund, sade Rakel.

— Hör du Rakel! Tänk på vem du talar till!

Och så var friden återställd. Strax därpå kom Rut, och Poldi lyckades få deponera sin benmjölspåse hos henne, i hennes skåp, och tala om för henne meningen med det.

— För om det inte blir till något, så är det onödigt att tala om det, sade hon.

— Mamma vill att vi ska hämta hem Lillcora i morgon, det är lördag och då kan hon få vara hemma till söndag, sade Rut. Men i morgon slutar jag inte lika tidigt som vanligt, för vi ska gå på museum.

Det blev då så att Rakel och Poldi gjorde sällskap och hämtade hunden.

Flickorna småpratade på vägen, de hade ännu litet svårt att få något att tala om, som de riktigt brydde sig om. Muren mellan dem ville inte låta sig rivas ned.

Men att hämta Lillcora förenade dem litet.

På institutets gård gingo unga män i overalls och ledde hästar, som, eftersom de voro här, måste vara sjuka på något sätt. En dam kom med en papegoja i en bur. De fingo vänta i ett förrum, då dörren ibland öppnades sågo de unga herrar i långa vita rockar, de stodo vid stora bord och på borden stod det hundar, som tydligen undersöktes.

Så voro då alla skriverier undanstökade och Lillcora kom, ledd vid ett snöre i halsbandet. Håglös och slak kom hon — då fick hon se flickorna. Hela hunden sken upp, hon rusade fram och gnydde och hoppade och det blev nytt liv i henne . . . Men — så veko sig frambenen, hon gav flickorna en förtvivlad blick, en blick av förvåning och undergivenhet över att all lek och all glädje nu skulle vara slut för henne och hon skulle bli så här underligt slagen, så fort hon kände sig glad. Där låg hon och såg på dem, och hon var så dammig och den svarta pälsen var liksom så matt och gråaktig . . . Poldi tog henne i famn och bar henne, och Rakel smekte hennes huvud.

— Du lilla, lilla stackare . . . Men nu kom-

mer du hem, hem, Lillcora! Vill Lillan komma hem till matte?

På det sättet gingo de vägen fram, och så kunde man försöka sätta ned henne igen. I sinom tid var man hemma, och Lillcora mottogs med smek och glada rop, men hon tog emot det stilla. Och sov mycket de första dagarna. Och redan nu fick hon i all hemlighet sin sked benmjöl, Poldi visste ju var påsen förvarades.

Denna dag hade också för Rut varit något särskilt.

Rut och Gudrun hade inte växlat ett ord om vad som varit. Och Rut led mera av det än om den mörka flickan öst sitt hån och sin avsky över henne. Och så hade det mognat ett beslut hos Rut — hon måste be om förlåtelse.

Men det kunde hon inte göra utan vidare. Föreståndarinnan måste vara med om det, det var det svåra. Föreståndarinnan måste ha reda på varför det behövdes förlåtelse av Gudrun — att hela saken varit orättvis. Men när allt kommer omkring är det inte så svårt att göra det som är riktigt, Rut kände sig ett litet grand

hjältemodig, och det lättade saken. Högtidligt knackade hon på lärarinnerummets dörr, fick stiga in och bad att få tala med föreståndarinnan.

Som bara såg på henne och väntade. Ty hon hade märkt att bråket mellan Rut och »småbarnen» inte var uppklarat.

— Jo, sade Rut, jag tror att det inte var Gudrun. Jag tänkte det sedan . . . Så det ville jag att fröken skulle veta.

Föreståndarinnan frågade inte vem det kunde ha varit som begått brottet att nypa Rut — bakifrån till på köpet. Hon var hjärtligt trött på historien, och det retade henne litet att hon själv inte kunnat komma till botten med historien.

— Då får du offentligen be Gudrun om ursäkt, sade hon kort. Inför Gudruns hela klass.

— Ja, sade Rut.

Och det gjorde hon. Hon stod framför klassen och sade, med ögonen fästa på Gudrun:

— Jag får be dig om förlåtelse, jag förstår

att det inte var du. Kan du förlåta mig att jag nöp dig? Och att jag trodde att det var du?

— Ja, svarade Gudrun, litet buttert.

— Du kan gärna resa dig, Gudrun, och ta Rut i hand, och så ska ni vara vänner sedan, sade klasslärarinnan. Glöm nu det här! Inte något agg! Det är en sådan bagatell att det inte är så stora flickor värdigt alls!

Föreståndarinnan hade inte varit med, det var bara klassföreståndarinnan. Som fyran och trean hade gemensam. De dyrkade henne alla, hon var ljus och svartklädd, hennes hår var urrigt och stod som en sky omkring henne, hon hade en mild röst. Hon läste engelska med femman, och då hon sade: — You are naughty girls! på sitt vänliga sätt, då kunde femman gå i döden för henne.

Gudrun och Rut togo varann i hand, och deras tankar gingo till den de visste. Hon som *hade* nupit. Och som teg och satt där och såg ut som ingenting.

Men det gjorde detsamma. Rut brydde sig inte mer om hela saken, Gudrun hade fått sin

upprättelse. Rut och Gudrun blevo visst inte bästa vänner efter det här, det var ungefär som förut. Rut aktade sig för att tala om småbarn — tänkte det gjorde hon nog, det gick inte så fort ur — men i ett voro både hon och Gudrun överens.

I stilla förakt för Sickan Bolmers.

IX

Kristin ställde in sophinken så det skrällde, hon slog igen skåpdörren så hela diskbänken darrade. Hon ställde ifrån sig en porslinskarott på marmorn så det klang — det var ett under att den inte bara gick mitt av. Men den höll och Kristin andades ut ett tag, hon hade själv blivit litet förskräckt över sitt sätt att fara fram.

— Men det kan vara måtta på vad man tål också, tänkte hon.

Ty farmor Gyllenspetz hade en av sina svarta dagar.

Hade det funnits en katt ändå, en stor gul katt, som kunnat sitta på Kristins axel och spunnit och sakta surrat, som strukit sitt runda huvud mot hennes öra och sett förbi henne med sina gula strimmor till ögon, då hade Kristin haft något att ta sig till. En varm, stor, mjuk katt. Men nu var hon ensam.

Poldi var också ensam. Ensam, fast hon

satt inne hos farmor. Hon skulle läsa för henne och samtidigt sticka på en ami åt den gamla damen. Poldi stickade bra, hon hade lärt sig det av Kristin på order från högre ort, redan första året hon var här, sedan hade hon blivit van och nu gjorde hon det mekaniskt. Men att läsa, det var värre. För hon läste till slut alltid för sig själv, för sin egen glädje — och då hörde inte farmor. Eller också intresserade sig Poldi inte för det som stod, och då sluddrade hon av idel leda. Nu var det något hon tyckte om och hon lade sin själ i det. Och eftersom farmor hade en svart dag, var det rätta sättet att få gjuta ut en del av det svarta på.

— Hur läser du? avbröt farmor. Vad är det för tonvikter? Hi gick genom *dörren* och reglade *den* bakom sig. Vad är det du säger för något?

— Jag läser inte så farmor, svarade Poldi utan att förändra rösten. Jag läser alla ord lika.

— Säger du emot? Påstår du att jag inte vet hur du läser?

— Jo då, farmor. Jag ska läsa om det: *Hi* gick *genom* dörren och reglade den bakom *sig*. Är det så farmor önskar det?

— Är du näsvis?

— Det förefaller så.

— Är du vansinnig, flicka? Hur kan du . . .

— Vill farmor att jag ska läsa mer eller ska vi sluta?

— Läs! Sitter jag inte och väntar på att du ska läsa och inte vara oförskämd?

Poldi läste. Det roade henne att undvika att lägga någon tonvikt och ändå läsa tydligt. Det var som en övning för henne, ansåg hon. Och hon läste och hade glömt det närvarande, då hon ryckte till vid att farmodern skrek till:

— Och nu vill du in vid teatern? Du? Som läser på det sättet! Är det för att få måla dig, som du vill bli aktris? Alla flickor spöka ut sig nu för tiden. Något annat skäl kan jag inte hitta!

Poldi svalde, lade långsamt ned boken.

— Önskar farmor att jag slutar?

Hon låtsades att hon redan var vid scenen och spelade en roll — det var enda sättet. Och farmor blev allt ondare.

— Vad är klockan? Är det inte kaffedags?

Poldi kvävde ett leende. Det kom så lustigt, detta med kaffe i all vreden.

Så såg hon på pendylen, som även farmodern kunde se. Den hade en förgylld bild av en Diana med en hind — Poldi kände sig ofta som om hon fått en pil i sig, men hennes strävan var att bli lik Diana, som hon trodde var osårbar. Eller var det bara Akilles som man inte kunde komma åt?

— Klockan är ett, jag hör Kristin i trappan.

— Jag hör henne med. Tror du jag är döv?

Poldi såg ut genom fönstret, det var grått, det blev aldrig vit snö denna vinter. Det steg långsamt något inom henne, inte trots, snarare en tomhet, som hon tyckte att hon måste fylla ut med något. Så här kunde det inte få vara mera. Det gick inte. Hon såg på Diana. Jag är inte du, tänkte hon. Och så stöttes dörren

upp och Kristin kom med en bricka. Ett litet bord stod redo, Kristin satte brickan på det.

Poldi tog socker med tången och lade i farmors kopp.

Farmor sade:

— Har Kristin någon aning om varför Poldi vill in vid teatern? För en tillstymmelse till temperament har den flickan inte, är det något, så är det bara exter. Det är förstås påbrå, men det räcker väl inte så långt.

Poldi reste sig. Kristin stod kvar och visste inte riktigt vad hon skulle svara. Hon hade lidit så pass denna dag, ingenting hade varit till lags, det kändes ändå inte så roligt för en gammal människa, även om man visste att det bara var ett sätt friherrinnan hade.

— Jag vet inte vad det är farmor kallar temperament, sade Poldi högt och långsamt. Men att jag kan stänga in mitt, det är säkert. Det har jag gjort så länge jag kan minnas. Och nu ska farmor få se på något, som kanske tar sig livligare ut för farmor.

Så tog Poldi hela brickan i båda händerna. Farmor stirrade på henne, Kristin stirrade, de

förstodo inte vart det här syftade. Poldi lyfte den nätta brickan med de två fina kopparna, silverkaffekannan, gräddkanna och sockerskål av kristall, kakfatet av farmors fina servis, brickduken i vitbroderi, allt vad farmor hade var fint och välgjort.

Poldi lyfte långsamt brickan och såg småleende på farmor.

Och så lät hon brickan falla i golvet. Hon hade lyft den högt och den föll tungt ned, och det blev en förfärlig skräll. Kristin skrek till och slog ihop händerna. Men farmor bara såg och såg, Poldi hann uppfatta ett vitt ansikte, som var förfärat. Farmor hade inte sett ond ut. Hon hade sett rädd ut.

Det mindes Poldi sedan, ty nu vände hon om på klacken och gick ut. Gick ned för halltrappan och tog sin kappa och hatt och gick. Ingen ropade på henne.

Ingen hade kunnat ropa, ty farmor hade blivit allt vitare och flämtat efter andan, hon hade tagit sig om strupen och stammat något. Kristin började gråta högljutt och stod villrådig, så sprang hon efter vatten, det var det

enda hon kunde tänka ut. Då hon kom med vattnet, hade farmor fått igen andan, hon sade med matt och svag röst, ty hon tyckte med ens att många år hade gått ifrån henne och lämnat henne trött, mycket, mycket trött:

— Gå efter henne! Gå efter henne! Jag vill inte att hon ska gå sin väg . . . ensam . . . Skynda sig, skynda sig . . .

Kristin kastade en blick på sin matmor. Skulle hon våga lämna henne? Den gamla frun vinkade med handen och det var en sådan oro i hennes ögon att Kristin tänkte det var bäst att göra henne till viljes. Hon gick ut på trappan, kanske Poldi bara ställt sig för att tjura alldeles om knuten. En sådan elak jänta — kan man tänka sig . . . Fast ändå — det steg upp för Kristin bilden av en karott, som *inte* gått sönder, ja, ja, friherrinnan var besvärlig, men inte fick man bära sig så åt . . .

Poldi såg hon inte till, hon gick in igen. Det började skymma redan, det var så mulet ute. Det blev en lång, stilla, tyst och ängslig eftermiddag för de två.

Poldi gick raskt vägen fram, vek om ett

hörn och ett annat hörn, hon bara gick för att röra sig. Vad hade hon gjort? Ja, det kunde inte hjälpas. Det var något inom henne som styrt hennes armar, det hade suttit en prick i hjärnan som värkt, något envist, det hade liksom inte funnits något annat än den där pricken, som drev på. Och så gick brickan högt i luften och sedan i golvet.

Det fanns en hamn att komma till, ett varmt, ombonat hem, där det brann i den öppna spisen och man utan vidare kunde promenera in och där det skämtades och glammades och aldrig sades ett ont ord. Det var ett par veckor sedan Poldi varit där nu, men det var sig säkert likt, kanske hon kunde göra litet nytta, gå ut med barn eller hund? Och så stod Poldi där hon stått så många gånger, på trappan till villan där man inte hade så fina saker.

Men det var så ljust, det brann redan i ett par fönster i den skumma dagern. Det var något i luften här, kunde de ha främmande? Poldi kände något ovanligt, kanske det var de upplysta fönstren, eller det var röster man hörde inifrån de lyhörda väggarna. Hon blev

stående obeslutsam — nu smög det sig en oro över henne, för första gången sedan den där pricken i hjärnan styrt hennes händer.

I detsamma for dörren upp och en herre kom på trappan, han skulle tydligen hämta en vattenflaska, som stått för att kylas i trappvrån. Då han fick se Poldi hejdade han sig.

— Söker fröken någon?

Han smålog. Poldi förstod genast vem det var. Så, barnens far hade kommit hem. Fru Hedins man hade kommit från sjön — nu voro de glada därinne. Då måste hon gå.

— Nej, jag... Jag skall komma igen en annan gång, var så snäll och hälsa att...

— Pappa! ropade det där inifrån. Det drar, vi fryser ihjäl! Vad gör du så länge?

— Jag kommer, bråkstakar! sade han inåt. Så vände han sig åter till Poldi. Det här är bestämt fröken Poldi? Ni kommer så lagom, var så god och stig in! Mamma! ropade han, innan Poldi kommit sig för — och kanske hon inte var så ivrig att försvinna heller. Det var så oemotståndligt frestande att få dragas in hit.

— Vi har fått främmande! Han räckte ut handen och fattade Poldis, och så stod hon innanför. Det var stökigt, som om man hade packat upp, vilket också var fallet. Ännu stodo ett par stora kappsäckar i den trånga lilla hallen, mitt på golvet i det stora vardagsrummet satt Torsten och lekte med en väldig björn, en kolsvart en. Tydligen en resepresent. Och så kom Nanna.

— Kära lilla Poldi, vad det var länge sen! Ja, nu ser du! Min man har kommit hem, han kom i förgår, men vi är alldeles yra i huvudet ännu. Jag fick ett telegram, och sedan har vi bara stökat för att få i ordning och nu har vi honom här!

Styrman Hedin tog sin fru om livet och kysste henne, hon bara skrattade, man hade en känsla av att hon skrattat i ett sedan i förgår.

Och Poldi kände sig så bittert övergiven att nu hade hon helst velat rusa på dörren.

Men nu var det för sent. Och hon måste spela teater nu igen, måste se glad ut för att inte störa deras glädje här.

— Så glad jag är Nanna, sade hon litet

blygt. Nu behöver Nanna inte gå och se efter brev i lådan . . .

— Nej, nu är jag fri för det på en tid — på fjorton dagar, Poldi. Inte mer, sedan börjar det igen. Men låt oss inte tänka en enda minut framåt, bara glädja oss åt det som är. Stig nu in, tag av dig, har du tid att stanna och äta middag med oss?

Aldrig hade Poldi haft så mycken tid som denna dag.

— I dag vill jag visst inte . . . började Poldi, men styrman Hedin inföll:

— Fröken stör oss inte. Vi har hunnit vänja oss vid varandra litet grand. Och Stig skulle bli så ledsen att inte finna den dystra Hyenan här, ni ser, fröken, att jag redan vet vem ni är!

— Det var inte den dystra hyenan precis, sade Poldi, men det stämmer ganska bra . . .

Hon fick en liten knäck i rösten och makarna Hedin växlade en blick. Poldi såg det inte, hon hade vänt bort huvudet, förargad på sig själv för att hon blev så sentimental. I detsamma hördes ett rammel i trappan, det var Stig.

— Opp med händerna! ropade Poldi, innan han hunnit ned.

Stig stannade på näst sista steget, häpen. Så fick han se Poldi och så fattade han galoppen och räckte händerna i vädret, så förtjust som man säkert ingalunda är, då det verkligen någon gång gäller »hands up» i någon ryslig stad eller i en bok.

Poldi gick fram och slog honom på fickorna.

— Du kan gå, sade hon kort.

— Var harru varit så länge! sade Stig. Så bussigt att du kom. Du stannar väl?

Poldi lutade sig ned och snuddade vid hans hårfäste.

— Din pappa och mamma är så snälla och ber mig, sade hon.

En stund efteråt kommo Rut och Rakel, de hade ju inte kunnat få lov för att deras pappas båt kommit, men nu äntligen hade de fått skynda hem.

Det blev en glad, varm middag. Alla pratade, styrman Hedin hade mycket att berätta,

men det som var bra med honom var, att han inte talade så mycket om resan! Han lät alla tala, det var bara det att man liksom visste, att han varit med om så mycket och kunde jämföra hur allting var. Och han ville också veta hur de alla hade haft det, vad de gjorde, stort och smått. Lillcora låg vid hans fötter. Hon hade varit kry så märkvärdigt länge, sade fru Nanna. Och nu var det Ruts och Poldis tur att växla en blick.

Sedan hade man brasa och styrman Hedin gick och rotade litet i sin koffert igen, den stod öppen ute i hallen, ingen fick röra den mer än han själv.

Nu kom han in med något i handen.

Alla de andra hade visat vad de fått, sidentyg, scarfer, knivar, Stig hade fått en lång tand av en svärdfisk, fru Nanna hade fått ett fint broderi, som hon tänkte göra en väska av, och så vidare.

— Får jag be er ta emot ett minne från resan? sade han. Tyck inte att jag är påträngande, men jag har hört hur vänlig ni varit mot mina barn och vilken hjälp för Nanna,

ni är en riktig gudmor med trollspö för det här huset . . .

Han var litet förlägen, men det var ett inte mot vad Poldi var. Alla stirrade med stora ögon — presenter har nu en gång något tjusande över sig! — på vad som låg i silkespapperet och hur Poldi skulle bete sig.

Det löst omlagda silkespapperet dolde en ask av elfenben. En verkligt vacker sak, asken var så pass stor att man kunde ha några brev i den eller litet sysaker eller några smycken, vad man nu ville använda den till. Locket var utskuret, en liten elefant i rikt bladverk. Locket var att skjuta, det passade hårt in, allt var ordentligt och bra gjort, det var ingen turistattraktion, utan ett konstverk.

Poldi flämtade till då hon fick se den. Det gjorde så gott att få något som var verkligt, som var värdefullt, inte för pengarnas skull, utan för att hon tyckte att det unnades henne något, hon liksom steg av det i sina egna ögon.

Fick hon någon gång ett minne, ett porträtt, ett brev som betydde mer än alla andra brev, då skulle hon lägga det här . . .

— O tack, stammade hon. Det var alldeles för mycket . . . Hon kastade en blick på Rakel, kanske Rakel inte tyckte om att fadern gav en främling en så fin sak? Men Rakel såg bara spänt på henne, som om hon menade: är du nu riktigt glad? Har inte min pappa varit bussig?

Och Poldi var riktigt glad. Det värmde och lenade om hjärtat. Nu kunde hon inte »spela», hon kunde bara stamma och bli röd och se ned.

För att bryta den rörelse, som grep dem alla, då de sågo Poldis starka glädje började styrman Hedin berätta var han köpt asken: i en liten butik i Amsterdam, som ägdes av en kines. Han beskrev hur kinesen haft de mest primitiva verktyg, en gammal kaffekanna hade stått uppgillrad på lut för att en fin stråle vatten skulle rinna ned på det elfenben han arbetade på . . .

— Det är en alldeles för fin sak . . . sade Poldi lågt.

— Jag ska förresten tala om att den är köpt åt dig, Poldi! inföll Nanna. Det är inte

något som min man har tagit nu, för att ge dig helt à propos. Jag bad honom visserligen ta med sig något, att han skulle räkna dig med bland dem han köper åt då han är ute, men *vad*, sade jag inte. Han skulle välja själv!

— Förresten var det något som hände i Amsterdam, som påminde mig om Sverige, sade herr Hedin, fortfarande för att hålla språklådan i gång. Det kom en dam och frågade om hon kunde få följa med en annan resa. Hon frågade vad det kunde kosta. Hon skulle nödvändigt hit, till Sverige. Hon talade mycket klen svenska. Och så frågade hon mig om jag kände till Ginungavägen, hon uttalade Ginunga med hårt g. Lustigt nog kunde jag tala om för henne att min familj bodde i närheten av den vägen med det ganska nya namnet.

— Hur såg hon ut? sade Nanna.

— Tja, hon var inte ung precis, liten och nätt, eller mager, kanske. Hon var enkelt klädd också, så hon behövde nog höra sig för om priset, tänker jag.

— Är ni mycket dyra då?

— Hon kan få fara för bara vivret, om det faller sig så att man inte har någon passagerare, vi är ju inte passagerarbåtar, svarade hennes man. Så i det fallet kunde jag lugna henne. Få se om hon dyker upp igen.

— Hör vad det tagit till att storma! sade Rakel.

Det tjöt ute, fönsterluckorna dundrade mot väggen i ett. Rut och Rakel gingo till fönstret och tittade ut. Det hade börjat snöa, snön yrde och vräkte ned, det virvlade framför den stora båglampan, det var svart runt omkring, man såg bara skenet i ring kring lampan och så de virvlande flingorna.

— Huu! sade Rut. Det är ruggigt. Så skönt att man inte är ute. Det är rent av så du kunde ligga kvar — säg Poldi? Å, säg, kan hon inte ligga kvar, mamma! Det skulle vara så hemskt roligt!

De sågo på Poldi.

Poldi satt med sin ask i knät. Ja, hon kunde ligga kvar här. Vara borta hela natten, ingen skulle veta var hon var. Hon kunde låta bli att ringa hem, det vore hennes ensak. Men så

steg bilden av ett förfärat gammalt ansikte upp. Kristin skulle vara ensam om att svara på farmors frågor. De båda gamla . . . Så stygg som Kristin oftast varit — men detta vore allt tungt för henne. Poldi slöt handen om sin ask av elfenben.

— Ånej, sade hon och log, nog ska jag hem. Det är ju bara några steg.

— Du har förstås inga pampuscher, det har du aldrig, sade Rut med sin gälla röst.

— Du kan ta mina stövlar, sade Rakel. Du har mindre fötter än jag, jag får dem faktiskt inte på mig. Tänk, mamma, Poldi, som är ett halvt huvud längre än jag, har ett nummer mindre skor!

— Det var roligare för henne än för dig, det, skrattade hennes pappa. Jag ska följa fröken, så får jag se Ginungavägen. Lustigt att jag skulle höra talas om den i Amsterdam . . .

Poldi lånade Rakels stövlar, ja, hon fick dem och hon tog emot. Nanna försäkrade henne att Rakel vuxit ur dem och att ingen annan skulle ha dem.

— De ligger bara och torkar, sade hon.

Du kan göra nytta åt mig för dem, om du vill. Du ska få valla Tut, var du så säker på att jag kan hitta på göra åt dig!

Så gingo Poldi och hennes kavaljer efter någon timme hem till Ginungavägen.

Vid grinden skildes de, herr Hedin sade:

— Ni måste lova att komma igen mycket snart. Det gör mina flickor så gott att ha ett sällskap som ni. Som varken tycks röka eller använda läppstift... Jag kan inte med det där!

— Å, i det fallet kommer jag att göra er besviken, sade Poldi. Ni vet väl att jag vill komma in vid teatern? Då får man sätta på sig litet av varje i ansiktet.

— Det är en annan sak, det är inte mer än att jag tar trassel i händerna, när jag går ner i maskinrummet nån gång. Nej, jag måste bita mig i tungan för att inte gruffa med Rakel — den där dosan hon har i väskan, den skulle jag vilja kasta så långt vägen räcker...

— Ni är snäll som inte säger något åt henne. Det skulle göra henne ledsen.

— Ja jag vet det. Jag ska se bakom utan-

verket, men det där kletet till utanverk retar mig så att... Men herre gud, vad det är skönt att vara hemma och finna att allt är all right i alla fall!

Och med de orden och ett handslag skildes de. Styrman Hedin för att vända hem till ljuset och värmen, Poldi för att möta farmor.

— — —

— Harald, sade Nanna, då han kom in och stampade av sig snön i vindfånget, vet du, jag har fått en aning!

— Att jag har en likadan ask åt dig?

— Nej inte alls, det var förresten bra roligt att du gav henne en så underbart vacker sak. Nej, det är något helt annat. Harald, den där damen som frågade om hon fick följa med, vet du vem det kan ha varit?

Och så talade hon om för sin man den aning som stigit upp hos henne.

XI.

Så fort Kristin hörde hur Poldi satte nyckeln i låset, kom hon farande.

— I jesse namn att hon kommer nu! viskade hon. Var har hon varit. Tröste sig, som går sin väg på det här sättet! Frun har varit så till sig.

Poldi hängde under tiden upp mössa och kappa och drog av sig stövlarna. Hon märkte att Kristin inte var ond. Och att hon sade att farmor varit till sig, det tydde på att Poldi skulle slippa hårda ord. Hon svarade inte Kristin, det lönade sig nog inte. Hon gick bara upp för trappan och Kristin gick lugnad in till sig. När flickan väl var inom husets dörr, så kunde man få ro . . .

Poldi steg långsamt upp för trappan, sin ask höll hon i handen, den var redan som en tröst för henne, hur underligt det kan låta, ett sällskap . . .

Men rädd var Poldi aldrig och van var hon

vid att inte vara älskad. Så hon gick in till farmor utan hjärtklappning, hon undrade litet trött hur hon skulle bli mottagen. Hon hade aldrig sett farmor annat än stark, att det kunnat ta på henne att Poldi gått sin väg, nej, det var säkert inte så. Ohövlig och häftig hade Poldi varit, oförskämd, ja, gärna det. Poldi var beredd på att säga:

— Ja farmor, jag bar mig illa åt, ja farmor, jag är en slyna! till allt vad hon skulle få höra.

Farmor låg, eller rättare satt med en stapel kuddar bakom sig. Hon hade hört stegen i trappan, men var inte riktigt viss om vem det var. Så stod Poldi där. Avvaktande, stel, butter, beredd på bara allt som var tråkigt.

Och då slog det om hos farmor. All hennes ångest var stillad, det hade inte hänt Poldi något, hon var välbehållen. Och då steg harmen igen. Men — det var en annan harm, fast varken hon eller Poldi visste det riktigt klart. Det var en harm som sade: här har jag varit i skräck för dig, här har jag kostat på mig timmars oro för dig och suttit vid fönstret

i långa, långa minuter, och lyssnat till vart ljud och då jag har hört bilar, har jag tänkt — de måtte väl inte komma med henne på det sättet. Och så står hon här, butter och sturig och likadan som då hon gick. *Nu kunde hon vara litet vänlig mot mig!* Det sista var vad farmor längtade efter, som lön för all den oro hon utstått, en oro som hon inte visste att hon skulle känna!

Det blev tyst emellan dem, farmor hade blivit röd och andades hårt, ty hon ville ändå inte gräla — och hon var så dödstrött, att hon inte orkade. Och till sist sade Poldi:

— Jag ber farmor om förlåtelse för hur jag bar mig åt. Det var illa. Jag visste inte av det förr än jag hade gjort det. Jag ber farmor om förlåtelse.

Hon sade det kallt och mekaniskt som en snurra som går, en snurra, som håller på att gå ut och är håglös och knarrar litet i sina sista svängar. Men ändå! Det var dock något. Hon stod där ödmjuk vid dörren, inte hård, butter var hon, men inte hård. Och farmor hade lärt känna en annan tystnad än den, då

hon visste att Poldi skulle komma tillbaka. Den här gången hade hon inte vetat det, inte varit säker på vad det betydde att flickan gick sin väg ut i vintermörkret. Och det snöade ännu mer, och blåsten ven om knutarna, till och med i ett villakvarter kunde det kännas ruskigt.

— Poldi, sade hon och räckte ut armarna. Min flicka. Kom hit, Poldi, jag har varit så orolig.

Poldi kom genast fram, hon lutade sig ned så att farmor kunde slå armarna om henne. Själv gjorde hon ingenting, det kan ta tid innan man lär sig smeka den man alltid fått stå i givakt för, men hon sänkte huvudet och blev liksom mjuk och matt.

— Poldi, du ska inte göra så, sade farmor sakta. Jag orkar inte. Jag är inte så stark som du tror. Fast man är elak, Poldi, är man kanske inte så stark.

Elak. Det sade hon. Och genast tyckte Poldi att hon inte varit elak, bara otålig och retlig. Och Poldi kände hur det steg upp inom henne en önskan att farmor skulle tycka om att ha henne här.

— Var har du varit Poldi? Sätt dig här på sängkanten.

— Jag har inte varken frusit eller gått och vankat, farmor, sade Poldi och tänkte att nu skulle väl farmor bli ond för det. För att hon ängslats för en som det inte gått den minsta nöd på. Jag har varit inomhus.

— Ja, du har visst bekanta här, du, sade farmor, och nu lät hon bittrare. Så där fick du utgjuta dina bekymmer.

— Det föll mig inte in, sade Poldi. Det har jag inte tänkt på . . . Jag har aldrig beklagat mig . . . Det var hos styrman Hedins, jag har gått ut med deras hund ett par gånger. Det är de enda människor jag känner, utom farmor. Och Kristin, tillade hon litet kort.

Och för farmor blev detta till ett stick i samvetet. Främmande människor och friherrinnan Gyllenspetz' sondotter — hur såg Poldi ut egentligen? Hur var hon klädd? Vad tänkte de främmande människorna? Hon fick på tungan ett vasst: du kan låta bli att gå och visa dig för hela världen! Förresten retade det henne att bli jämnställd med Kristin. Men

hon hade så mycken rättvisa, att hon svalde något så oresonligt. I stället sade hon:

— Det gläder mig, kära Poldi, att du har någon annan än mig att vara med — så du inte har för tråkigt.

Poldi kunde inte låta vara att småle. Att det skulle vara roligt hos farmor — det hade väl ingen av dem förr haft en tanke på.

— Där har man verkligen roligt! sade Poldi trotsigt. Ty minnet av hur väl hon alltid blev mottagen där, som om det gjorde dem glada att hon kom, det satte stål i Poldi och det gjorde henne lättare till sinnes. Där är det alltid brasa i spisen, där är det barn och nu har deras pappa kommit hem och . . .

Hon tystnade. Satt hon inte och höll på att utgjuta sig för farmor!

— Och frun då? sade farmor, mot sin vilja intresserad. Ty farmor hade också bra litet umgänge, när allt kom omkring.

— Nanna heter hon. Hon är rar, mycket rar! Hon sköter hela huset och hon är så naturlig och trevlig och livlig . . . ja, hon är

inte som en fru man tänker sig, sade Poldi litet obestämt.

— Ja kära Poldi, sade farmor stött, det var ju som sagt roligt. Du kan gå ut och in där, förstår jag. Min oro var tämligen förfelad...

Poldi reste sig.

— Farmor menar att jag borde ha gått och gått tills jag stupat? Och blivit ännu mera våt om fötterna än jag jämt är — nu fick jag låna stövlar av Hedins — ja, jag *fick* dem! Till skänks, för att jag alltid är så våt. Och jag tog emot dem med. Inte för att jag bryr mig om hur jag ser ut. Utan för att de gavs med gott hjärta. Är det något mer? Kanske farmor vill sova nu? Så ska jag gå. Tillåter inte farmor att jag mera går till Hedins?

Farmor kastade en blick på flickan, som stod där och såg så lång ut vid sängkanten. Hon fick inte bli så där underligt häftig igen och gå sin väg...

— Lilla barn, sade hon, visst ska du gå dit. Gå du. Av mig kan du inte ha något nöje. Men kanske jag kan ge dig litet kläder,

så du slipper ta emot av en styrmansfamilj. Jag har inte tänkt på den saken.

— Den styrmansfamiljen är de bästa människor jag känt i mitt liv! Och jag har funderat på att be Hedins skaffa mig plats, sade Poldi. Så kan jag köpa mig kläder själv. Jag har ju mat och husrum här, farmor vet nog att jag inte frågat efter hur jag ser ut. Nu är jag så stor att jag kan få något att göra. Rakel ska gå och lära sig skriva maskin, om jag toge plats hos Hedins, så kunde hon lära mig vad hon kan och så kunde jag spara på lönen . . .

— Jag vill inte höra sådana dumheter! sade farmor. Hedins och Hedins! Är jag ingenting? Styrman? På vad då för båt, om jag får fråga?

— På en lastbåt. Så där kan jag inte få plats — som akterstäderska . . . Fast kanske han kan skaffa mig något!

— Vad är det du står och pratar! Farmor slog handen i täcket. Ska du, en Gyllenspetz, gå till en lastbåtsstyrman och be om plats! Reta mig inte, Poldi det kan vara nog för idag!

En Gyllenspetz! Det hade farmor sagt! Hon hade talat till Poldi som sin pappas dotter! Hon hade räknat med henne som sin egen tillhörighet! Det steg upp för Poldi vad detta betydde — inte som kläder, gummistövlar och en ulster, kanske, utan som en stråle hem, hon hade alltså rätt att vara här? Var det meningen med farmors ord, som kommit så i hastigt mod?

Poldi rätade på sig, och besynnerligt nog gick hennes tanke, eller nästan en inre syn, till elfenbensasken, som putade i hennes ficka. Det var asken som trollat detta åt henne!

— Godnatt, farmor, sade Poldi. Och till sin egen häpnad föll hon på knä vid sängen och lade huvudet mot täcket.

— Låt mig få vara här, sade hon. Låt mig få vara hos farmor och känna att här bor jag!

Farmor lade handen på hennes huvud.

— Min flicka! sade hon. Och så ropade hon helt plötsligt, Kristin! Kristin! Var håller hon hus!

Kristin, som inte kunnat gå och lägga sig, utan suttit och väntat på hur allt skulle av-

löpa, kom knogande upp för trappan så fort hon hann.

— Vad är det? flämtade hon av mödan att gå så fort. Vad är det, är friherrinnan dålig?

Men hon såg en gammal fru som satt rak och torrögd och nästan skrattande i sängen. Poldi låg kvar.

— Kristin, nu kan hon få ge mig min varma mjölk! Nu känner jag mig lugn. Nu vill jag ha kvällstidningen och somna i godan ro. Den här elaka flickan är snäll! Kristin, vi ska ta hand om henne litet, det går inte an att hon löper runt i samhället och ser ut så man får skämmas för henne. Nu ska *hon* få klänningstyget till jul och Kristin får vara utan!

— För all del! fräste Kristin, men hos henne började det tina upp. Det är lättare att inte vara vresig, då man får hjälp. Ska Poldi ha mat, hon med?

— Hon har nog blivit fägnad hos de där märkvärdiga Hedins, för maken till familj tycks inte finnas, efter vad jag förstår.

Poldi reste sig, hon såg dem i ögonen med

en glimt, som kom från elfenbensasken, hennes hemliga trollmedel.

— Jag fick mat och kaffe och blev följd till porten. Som det anstår farmors barnbarn, sade hon överdådigt. Men vill Kristin ge mig litet, så . . .

— Ska jag springa med brickor, gamla människan?

— Det kan hon göra för en gångs skull! avgjorde farmor. Men jag vill ha mitt ifred härinne, nu måste jag komma till ro. Gå och lägg dig Poldi, mitt barn, och sätt inte skräck i oss en gång till. För jag ska säga dig, Kristin var mera rädd än jag. Och Kristin har grälat på mig, om du vill veta det! Marsch med dig!

Och Poldi kysste farmor på hand, som hon var van, men ändå inte som vanligt, och gick upp till sig. Där fick hon smörgåsar av Kristin, sedan farmor fått sitt, och då Kristin satt ned brickan åt Poldi, fick hon en kram. Det var första gången och båda två blevo mycket förlägna. Och Kristin måste hålla sig i ledstången, för hon såg inte trappan, då hon gick ned till sig.

XII.

Det hade varit ett getingår den hösten. Överallt stora, tunga getingar, de surrade omkring en, de sutto på gardinerna, de skockade sig i köket, vare sig man syltade eller inte. Kristin hade både syltat, saftat och gjort gelé, ty sådant ville farmor ha som hon var van, fastän burkarna kunde bli över i rader år från år, Poldi, som visst inte fick vara med och hjälpa till, ty Kristin ville vara ensam i sitt rike, hade litet försmädligt bitit sig i läppen, då hon såg den stränga Kristin söka värja sig för de ludna små djuren.

Nu stod Poldi inför farmor. Farmor sade:

— Du får väl ta hit hela rasket, så får man titta på dem och genomlida det. Eftersom det tycks vara det umgänge du väljer.

Då hade Poldi kommit ihåg getingarna. Hon teg — Poldi var ung, men hon hade sedan hon var liten ändock lärt sig genomskåda

farmors starka ord, de voro ett uttryck för hennes missnöje med sin tillvaro och en saknad över stora ting — stort hushåll, många om sig, stora fester, häst och vagn, allt detta mera än elakhet. Men visst gjorde det ont i alla fall i Poldis sinne. Hon teg alltså nu och hennes tankar började irra. En geting — om man tog en geting och stängde in i elfenbensasken och lät den surra där, vanmäktig, surra och surra, »det är så jag känner det», tänkte Poldi »Om jag kunde komma ut, få ett utlopp . . .»

Men en instängd geting vore grymt och en gång till ville hon inte ta sig utlopp — som då hon kastade brickan i golv. Aldrig mera på det sättet!

— Vad tänker du på? hördes farmors röst. Hörde du inte vad jag sade? Svara, reta mig inte, Poldi!

Poldi vaknade upp ur sin fantasi.

— Jag tänkte på getingar — sade hon frånvarande, så skyndade hon sig att tillägga, det är jag som är geting, ser farmor! Det surrar ibland för mig.

— Hm, sade farmor, som alltid blev häpen över sin sondotters tankar, annars skulle jag tro att det var mig du menade. Getingar är förresten ganska eleganta djur — så jag tar inte illa upp, min fröken!

»Min fröken» log och så var lugnet återställt, utan att det blivit någon krasch. Alltså skulle Hedins komma till Ginungavägen.

— Och det säger jag, sade farmor plötsligt, ska de komma hit, så ska det inte vara på slarv. Säg åt Kristin att komma in!

Poldi såg på henne med vidgade ögon. Hennes hjärta svällde, nu skulle hon ha velat rusa fram och kasta sig om halsen på farmor. Istället sprang hon ned för trappan:

— Kristin skall genast komma till farmor! sade hon, andfådd av iver.

Kristin släppte allt hon hade i händer och knogade så fort hon orkade upp och stod inför den gamla frun, som satt och såg ut som hälsan och energien själv.

— Vad är det? Är friherrinnan inte sjuk?

— Prat, det är jag visst inte och nu ska vi två ställa till med stor bjudning! Sätt sig, så

får vi göra upp matsedel. Poldis styrman ska komma hit med alla ungar och hund och hela — hon kastade en blick på Poldi — hela skaran, sade hon med ett litet triumferande leende. Gå du och bjud dem, Poldi, när kan vi säga, Kristin?

— Bäst att göra det med ens, sade Kristin, som började tycka att det skulle bli roligt att visa vad hon kunde. I övermorgon.

Farmor nickade och Poldi sprang ned för trappan, men farmors »stopp, kom genast hit!» fick henne att vända. Förväntansfull stod hon där — farmor såg med ens de stora, strålande, djupa ögonen, den känsliga munnen som hade ett drag av ljus, den raka, fria gestalten . . .

— Du ska vara fin, Poldi! sade hon kort. Du ska köpa dig en klänning. Och skor, hon mätte henne och såg de bruna yllestrumporna. Strumpor ska du ha, det ska vara äkta silke och inte träull eller vad det är de har. Jag vet inte — tillade hon prövande, sammet ville jag se dig i. Sen ska vi se vad jag har i mina lådor. Men nu går du och bjuder och sen far du till stan och styr om det där och sen ska

du skynda dig att hjälpa till här hemma. Räkningarna skickas till mig. Rappa på!

Men Poldi rappade inte på med detsamma, hon störtade fram till farmor och tog henne om axlarna och kysste henne på kinden, hårt, så det sved. Så sprang hon. Och farmor ropade efter henne:

— Din fru Nanna ska inte hjälpa till med det, det behövs inte!

— Nej då, farmor, ljöd en klar röst nerifrån, det ska bli en väldig överraskning för dem!

Farmor gjorde en min däruppe, för sig själv. Hm, det bleve nog en överraskning, det hade barnet rätt i.

— Buljong med ostsmörgås, nej, varma pastejer, dem beställer vi! Och till efterrätt tar vi glace, eftersom det är så mycket ungar, en rejäl stek vill jag ha . . .

— Men fågel, friherrinnan, sade Kristin, fågel med vinbärsgelé . . .

Medan de allvarligt letade i sina minnen efter främmandemat, sprang Poldi hela vägen till Hedins.

Måtte nu herr Hedin vara ledig från sin båt, måtte båten ligga kvar . . . Poldi hämtade andan på trappan, nu var det ingen geting som flög ut ur hennes sinne, det var en lysande fjäril, en hoppets fjäril.

Alla hälsade henne glatt, då hon steg in. Alla voro hemma och församlade i övre hallen, där det brann i den kära lilla öppna spisen. De blå lågorna, de gröna lågorna av de granna omslagen och kolorerade bilderna. Och så litet ved dessutom.

— Goddag, hälsade Poldi, goddag på er. Jag skulle be att få . . .

Men så hejdade hon sig. Det var en främmande där, en ung man, som satt i marinblå kavaj och såg sjömansaktig ut.

— Det är min kamrat, styrman Elofsson, presenterade husets herre. Andre styrman på skutan, tillade han och slog den främmande på axeln. Den främmande reste sig och bugade sig. Därför att Poldi visste att hon skulle fara till stan och köpa sig klänning, blev hon medveten om hur hon tyckte att hon såg ut, de bruna ullstrumporna till svarta skor, den

alltid slankiga kjolen och hon stod stel och förlägen. Men den främmande såg bara ett par mörka ögon, samma ögon som farmor också sett, en ädel mun, ett allvarsamt ansikte, en rak gestalt. Det blev ett ögonblicks tystnad, då de togo varann i hand. Rakel, som satt närmast, tyckte plötsligt att alla cigarretter och puderdosor voro strunt.

— Stannar du och äter middag med oss? sade Nanna.

— Nej tack, jag skall till stan. Jag kommer för att be er alla — Poldi stammade litet, det var så oartigt att bjuda hela familjen utom deras gäst, som kanske inte hade någon att vara hos, jag skulle be er vara välkomna till farmor i övermorgon. På middag. Allesammans. O, Harald måtte väl kunna komma! sade hon bevekande. Annars är det förstört! I övermorgon klockan sex. Barnen är medbjudna, Lillcora ska också komma. Farmor vill se er allesammans, som varit så vänliga mot mig, tillade hon av eget påhitt och blev röd.

Det blev en hel uppståndelse.

— Så gränslöst snällt, sade Nanna. Visst kan du, säg Harald? O, jag måste se efter vad jag ska ha på mig, och barnen, Rakel, din gula som skulle tvättas, Rut, din klänning är bra, men *vad* ska jag sätta på mig!

Poldi, som visste att hon skulle bli så fin, ville inte narra sin vän och säga de där orden alla människor slängde omkring sig med: kom som du är! Hon stod tyst — hela tiden kände hon ett par ögon på sig. Tills Rakel ingrep.

— Du ska bli så hemskt gentil, mams! Vi gör en ny överdel av sidenet pappa hade med sig, jag kilar till stan och köper mönster. Det går på en kväll!

— Det var mycket roligt, sade styrman Hedin högtidligt. Jag kan komma ifrån då det är så pass sent, vi är så gott som klara med lossningen och ska inte ge oss av förr än efter julhelgen, efter vad jag tror. Vi ber att få hälsa och tacka så mycket.

— Men farbror Lars då! hördes Stigs uppriktiga stämma. Får han inte komma? Då ska han sitta ensam på båten, han skulle vara hos oss, för han bor inte i Stockholm.

— Stig då, sade Rakel, så du bär dig åt.

Andre styrman Elofsson skrattade, hjärtligt och högt och rufsade om den omtänksamma pojken.

— Friherrinnan kan väl inte ta hela skutan in i villan, kan du begripa!

Ty han hade hört mycket talas om Poldi och visste vem hon var.

Men då begick Poldi en djärv handling, som egentligen visade att hon hade lika mycket egenvilja som farmor.

— Herr Elofsson är välkommen, sade hon. Farmor sade att om det var så att Nanna hade någon gäst, så var hon glad om han ville komma.

Hon riktade nu blicken på den främmande och det blev åter liksom en liten tystnad, som var full av innehåll, de kände den alla.

Lars Elofsson reste sig och bugade sig.

— Det var mycket vänligt, sade han enkelt. Jag ska be att få tacka.

— Då så, sade Poldi och drog ett djupt andetag. Nu måste jag skynda mig — nej, jag ska vara ensam, sade hon till Rakel och

log, du får ta nästa vagn. Jag har ärenden som du inte får se! Välkomna då, allesammans!

Och tre kvarts timme därefter steg en lång, allvarsam flicka i slankig kjol och bruna yllestrumpor till svarta lågskor, in genom dörren till en av stadens stora affärer för damlyx. Det var något bland det intressantaste fröknarna hade varit med om i den stora boden med den mattbelagda trappan och de urringade kläderna på förvridna vaxmannekänger med tunna stålslingor för armar.

— — —

— Och nu, sade Nanna, då de lugnat sig litet sedan Poldi gått, nu ska vi skicka telegrammet! Nu ska det bli av. Lars far genast till stan och tar reda på konsulatet och gör allt vad vi har talat om. Vi får äta litet senare idag, ni gör sällskap, Rakel och Lars — nej, Stig får inte följa med! Så väl att det är avslutning i morgon, så är barnen fria sedan.

— Får vi glace, tror du, mamma? sade Stig.

XIII.

— I morgon efter avslutningen, sade fru Hedin samma kväll till sin dotter Rakel, då de stodo framför spegeln och Rakel provade på sin mamma, köper du ost med dig hem.

— Stå still ett tag, sade Rakel och rynkade pannan. Är det inte trångt här? Jag kan inte köpa ost, jag äter ju aldrig ost.

— Trångt? Nej, inte vad jag tycker. Jag är ju för fet alltigenom, så det... Vad menar du med att du inte *kan* köpa ost?

— Du är inte alls tjock — inte mer än en mamma ska vara.

— Det är mycket snällt av dig att säga, sade modern, som alltid kände sig olycklig, då hon provade. Nu måste du gå och lägga dig, Rakel. Jag ska sy det här och så stryka din klänning, så har du den över stolen, då du vaknar. Men jag fick inte något svar — varför kan du inte köpa ost?

— Jag äter det ju inte, hur ska jag då kunna veta vad det är?

— Det var en underlig invändning, sade fru Hedin. Låt bli då, om du inte kan. Då får jag gå ut och handla. Det hade jag tänkt slippa, så gränslöst mycket som jag har att göra . . .

— Du talar som om jag inte ville, sade Rakel och plockade ihop nålarna. Jag säger bara att jag inte vet hur ost ska vara!

— Ska man aldrig lära sig en sak? Det är besynnerligt att ni inte får lära er varukännedom i skolan! Bara för att du inte äter en sak, ska du inte kunna köpa det! Jag har aldrig hört så galet. Men låt bara bli, sade fru Hedin trött och nervöst.

— Har jag sagt att jag inte ska köpa det? Mamma är så oresonlig . . . Om jag nu kommer hem med galen ost, så blir du ond för det!

— Gå och lägg dig, Rakel, sade fru Hedin.

— Men varför ska mamma krångla till saker? Jag ska köpa ost, men inte kan jag

veta hur den ska vara, när jag aldrig smakar det själv? Kan inte mamma inse...

— Jag inser ingenting, sade fru Hedin. Låt oss inte bråka. Jag ska göra det. Då du gifter dig och får eget hushåll, får du lära dig en så enkel sak, förr tycks det inte bli.

— Är det mitt fel, det då?

— *Gå och lägg dig, Rakel!*

Rakel gick in till sig. Stängde dörren ganska hårt.

Efter en stund gick fru Hedin in. Rakel låg och läste.

— Vad menar du med att inte säga godnatt? För att jag ber dig om den enklaste sak på jorden ska det bli massor av tråkigheter...

Rakel tittade på sin mamma, hon kände så väl igen den minen, som om all världens ledsamheter vilade på moderns axlar. Och det för en bit ost!

— Snälla mamma, sade hon litet otåligt, jag skulle till att säga godnatt, men då du är så där — det lönar sig inte vad man gör.

— Nu när pappa är hemma, skulle vi verkligen inte ha tråkigheter...

Fru Hedin bet sig i läppen. Hon visste med sig hur den här bjudningen vände upp och ned på hemmet, allt syende, spänningen att komma, hela familjen, inför den underliga gamla damen, som lät Poldi gå så där — just därför ville de göra Poldi heder. Hela glädjen över att mannen hade kommit hem, den långa väntan förut, skolavslutningen, betygen, allt slog ihop över huvudet på henne. Nu låg Rakel här och såg kall ut, som om hon inte kände en smul för sin mamma. Tårarna stego henne upp i ögonen.

— Men mamma då! sade Rakel och nu var tonen gladare, mamma är lika liten som Tut! Jag har inte sagt att jag inte *vill* köpa ost, jag sa att jag inte kan — och hur ska jag kunna, när . . .

— Kom inte med det där, igen, Rakel! Jag kan inte höra det. Det är så barockt, att det går kårar över ryggen på mig.

— Men jag ska köpa den! Jag ska be att få smaka och smaka vid disken . . . Jag ska bli trind som en tunna av bara ost. Godnatt lilla mamma!

Fru Hedin lutade sig över Rakel och kysste henne, de togo varann i famn och molnet var förbi för denna gång. Rut grymtade i halvsömnen. »Jag är då en dålig mor», tänkte fru Hedin, »som stör mina barns sömn!»

— Du blir så söt i övermorgon, viskade hon, det där ryschet var ett fynd. De smålogo mot varann i dörren och Rakel släckte med ett glatt leende och somnade tvärt.

Avslutningen gick bra, nu äntligen kunde barnen andas ut. Föreståndarinnan hade talat om att eleverna för framtiden skulle bevara sammanhållning och vänskap och ärlighet — och Rut och Gudrun hade växlat ett snabbt ögonkast och smålett förstulet. Den där saken med nypningen blev under hela deras skoltid aldrig uppklarad, det gjorde dem också detsamma.

Det hade börjat bli kallt, de nyss våta vägarna fröso så att man fick gå med små, små steg om morgnarna, innan det sandats, och många rovor sattes. Vädret såg alltså lovande ut för friheten, skidor skulle vallas, sparkar stodo redan på alla gårdar.

Och dagen därpå tågade de alla iväg till den stora händelsen. Lars Elofsson var med, han åt sina måltider hos Hedins. Innan de gingo, hade han och barnen Hedins pappa och mamma ett kort samtal i enrum, barnen undrade litet vad som kunde stå på, men som föräldrarna inte sågo ledsna ut, då de kommo ut, ägnade de det ingen vidare tanke.

Rakel hade fått nya skor, för första gången hade hon fått köpa helt på egen hand.

— För höga klackar! sade modern och skakade på huvudet. De håller inte hälften så länge som om de vore lägre. Men du gör som du vill, du är snart så stor att jag inte har något att bestämma alls.

Nej nej, tänkte Rakel, hur ska det månne kännas?

Nu traskade de i tropp den lilla biten, Tut, som måste vara med, ty man hade ingen att lämna honom åt, bars på sin pappas arm och Lillcora sprang glad före.

— Tänk, sade fru Hedin, har ni lagt märke till hur frisk hon varit! Det är som om man glömt de där förfärliga anfallen!

Rut brast i skratt och började hoppa på vägen.

— Glömt! Ånej minsann, det har vi inte glömt. Ni vet inte — men nu ska jag tala om det! Poldi köpte benmjöl och det har vi givit henne hela tiden! Nu kan jag få hjälp av er, för ibland har jag ju hoppat över ett par dagar. Men nu tror jag att hon är bra!

Och hon kastade en snöboll, hunden rusade efter den och de sågo alla med obeskrivlig lättnad hur Lillcora kunde ta den och springa tillbaka och vara fri och lycklig — ingen liten hund behövde mer ligga rakt ute i körbanan och se upp med förvånade och hjälplösa ögon.

— Ja den Poldi, sade fru Hedin och kastade en liten sneglande blick på Lars.

Kristin tog emot dem, helt klädd i svart, allvarsam och korrekt, pälsade av de stora och hängde upp kläderna, det var en förfärlig trängsel i den lilla hallen. Lillcora hölls i band. Nanna hade hastigt torkat av hennes tassar med sin mans näsduk. Så troppade de alla upp för trappan, där farmor tog emot i sitt stora rum med pendylen.

Hon stod mitt på golvet, klädd i svart siden med vita spetsar, precis som de tänkt sig. Artig, litet avvaktande, men det var med ens så underhållande med alla dessa människor, som tågade fram till henne, högtidliga och mycket nyfikna, det syntes, på både farmor, den fruktade damen, och allting i huset. Vilket farmor tyckte var som en förströelse, hon hade inte träffat människor på år och dag. Att styrman Elofsson var med hade inte vållat något resonnemang, farmor ansåg tydligen att en styrman mer eller mindre hörde till.

Kristin visade sig och förkunnade med samma allvar att middagen var serverad. Och så tågade man ned igen. Rut och Stig trampade varann på tårna och skuffades litet i smyg.

Ett ögonblick blevo de stående i rummet intill matsalen, dubbeldörrarna dit voro öppna och det brann ljus överallt, inte en elektrisk låga, bara levande ljus och rikligt av dem, det låg som en sky av fint, sakta vajande skimmer över rummen.

Och så kom Poldi.

Ned för trappan och in, alla vände sig emot henne.

Hon var klädd i mörkt körsbärsröd sammet, så mörk att den var nästan svart i skugga. Det var en modell, som man inte blivit av med i firman, den var inte så lätt för vem som helst att gå med, men man hade tyckt det var roligt att sy den. Och så hade den fått hänga i två år, nu hade fröknarna kommit ihåg den och tagit fram den och satt den på Poldi. Den var slät och lång, det enda märkvärdiga på den var ärmarna, som voro vida och stora, men sutto åt vid handlederna. Farmor hade givit — inte lånat! — Poldi ett smycke av bergkristall att ha till denna klädning, det vita, stora smycket låg ensamt på den mörka sammeten, det hade skiftningar i rött det med, som bergkristall har. Rut och Rakel stirrade, Rakel såg att Poldi hade skor med spännen och låga klackar. O, tänkte hon, jag ska svärma för låga klackar! Och Rut sade högt:

— Å Poldi, vi har läst Italien i höst, du ser ut som om du vore från Florens eller något sånt!

— Söta du, vad det var roligt att få komma hit! sade Nanna och gick fram och kysste henne. Och Stig steg också fram och sade:

— Tjänare på dig, Hyena!

Poldi skrattade till, det var ett oklart skratt, hon var i sådan spänning, hjärtat slog hårt och hon kände en propp i halsen.

— Nu går vi in då! sade farmor och gick före.

Vid bordet vågade Poldi titta åt ett visst håll — vad tyckte han?

Styrman Elofsson satt tyst och tittade ned. Poldi blev först orolig, men så såg han upp och deras ögon möttes — och då förstod hon och blev glad. Han tyckte att hon var bra — ja, så bra att han blev ängslig för det. Han trodde att hon var fin och högfärdig i sin sammet, han kanske trodde att hon inte ville komma och hälsa på en styrman — som inte var första, utan andra.

Kristin bjöd omkring soppan, Stig plumsade i sin varma pastej så det stänkte omkring på damastduken. Fru Hedin hade Tut bredvid sig på en stol, på den hade man lagt en trave

notböcker, Tut var makalös, han sade inte ett ord. Det gillade farmor högeligen.

Farmor knackade i glaset och reste sig och hälsade dem välkomna, det såg ut som i Gösta Berlings saga, men här var det ingen som var rädd för kråkor, det var en stor tjäder på fatet och fullt med sylt, vinbärsgelé, syltgurka, syltlök, hjortron, Kristin var glad att en gång få röra på sina burkar. Och då glacen kom ropade Stig tvärs över bordet till Rut:

— Ser du nu då att det blev glace!

Efter maten gingo friherrinnan och Nanna husesyn. Nanna hade bestämt instruerat sina båda flickor att utan vidare gå ut i köket och hjälpa Kristin med disken, de dukade raskt av och på en halvtimme var det klarat — Poldi däremot skulle vara fri, hon skulle ha sin dag hel och full, hade Nanna sagt. Och det förstodo flickorna.

Uppe i övre våningen stod pianot i farmors vardagsrum, där det fanns en lång soffa och stora fåtöljer. Det var tre rum här, det inre var sovrummet, dess dörr var stängd — men Nanna hade sett sängen med det kinesiska

sidenet — det andra mindre rummet var en pratvrå.

— Harald, sade Nanna, ska vi sjunga, du och jag? Vi får väl? vände hon sig till värdinnan.

Det var så underligt, all känsla av det främmande och nya var borta hos dem, det kanske var för att alla ville göra Poldi lycklig. Så Rut, Stig och Rakel togo Tut emellan sig och letade fram bilder, det fanns stora böcker och det fanns saker från främmande land. Farmor slog sig ned i det lilla rummet och härifrån hördes sången, som Nanna och Harald sjöngo — mer för att få känna sig tillsammans än för att roa sällskapet. Så det störde inte att farmor småpratade med styrman Elofsson.

»Nu sidste Reis mig forestår,
sing sailor, oh,
avsted till himlen farten går . . .
sing sailor oh,»

steg Nannas röst, mild och vibrerande.

— När bär det av nu igen? frågade friherrinnan.

— Vi får inte stanna hemma över jul, som

vi tänkt, svarade han och kunde inte styra sina ögon, de gingo rakt till Poldi, som satt i en låg stol med fötterna korslagda framför sig. Hon var som en tavla, det var det fler som tyckte.

— Det var ju ledsamt. Ja ja, för er kan det kännas svårt ibland, men ni är unga, ni. Om herr Larsson längtar hem ibland, så tänk på att för mig är det på allvar sidste reis, som förestår.

— Elofsson, sade andre styrman och rodnade plötsligt.

— Hur sa herr Larsson? Jaså, Elofsson, ja visst, förlåt. Börjar jag bli så slö, då är det på tiden med sista resan . . .

— Han heter Lars i förnamn, sade Poldi för att hjälpa farmor. Så rodnade hon och visste inte vart hon skulle vända sig. Ty styrman Elofsson satte en brännande blick i henne — man vet ju, hur skarpa ögon sjömän ha, de både se långt bort, som om de inte brydde sig om det som finns inpå dem, men se de rakt på något, kan det gå som en eldstråle igenom en, en blå stråle.

— På det sättet, sade farmor och tittade från den ena till den andra.

»Med strande av demant och guld,
sing sailor oh,
er himlens hav av öer fuldt,
sing sailor, oh.»

Och under tiden sade farmor:

— Att komma hem måtte ändå vara något att vänta på.

Och sången liksom svarade:

»Det er de stjerner, klare, små,
sing sailor oh,
som du på nattevakten så,
sing sailor, oh.»

Nej, tänkte farmor, nu kunde det vara nog med Poldis klara stjärnor, som styrman — vad hette han nu, det skulle alltid komma att trassla sig för henne! — satt och förlorade sig i.

— Poldi, gå och tag fram litet frukt och jordgubbssylt! sade hon. Och Poldi reste sig och gick med lätta fötter ner till Kristin.

»Friskt an da, modig til lad stå,
sing sailor oh»

hördes Nannas röst stiga mot taket.

Styrman Elofsson harklade sig.

— Skulle jag kunna få tala med friherrinnan i morgon? sade han,

— Vad nu då? Ska herr Larsson redan fria? Poldi fyller snart aderton, i februari, men i alla fall... Ja, var så god!

— Jag ska inte fria, sade Lars, som inte hörde vad han kallades, han kände hur svetten började sippra fram i pannan. Det är något annat, något som friherrinnan kanske ska ta som en stor förmätenhet...

— Sså? sade farmor högt och litet kallt.

Men nu var sången slut, Nanna kom fram i dörren.

— Ni har inte hört på ett dugg! sade hon leende. Men det gör ingenting, Harald och jag har njutit så av att få stå och sjunga som när vi var förlovade.

Poldi kom med en bricka, Rakel kom efter med glas, det blev ett sorl och skrammel, samtalet var avbrutet. Lars Elofsson reste sig, lättad, nu var det värsta över. När han var på sjön fick han tids nog begrunda vad morgondagen hade bringat.

Rakel dansade, en dans hon själv komponerat, det var Poldi som föreslog det.

Den hette »Flyget» och föreställde en flygmaskin, Stig hade sprungit hem efter grammofonen och man satte på en marsch. Rakel tog av sig skorna och dansade för dem, de sutto i ring och sågo på. Detta var något nytt för Poldis farmor, Nanna kom plötsligt att tänka på att detta kanske kunde bana väg för lektioner åt Poldi.

Dansen var vacker och illusorisk, i synnerhet glidflykten fick Rakel fram i långa svep med armarna, också var det fint att se hur hon tänkte sig en maskin höja sig i luften, som om den vore glad åt det.

Så var det slut, hon stannade av och neg, förläget. Men då hon dansade var hon aldrig generad, det glömde hon just då.

— Det där var riktigt nätt, sade farmor. Är det den moderna dansen, då får jag säga att den är litet förtalad.

— Nå, nog kan den vara värre, gapskrattade styrman Hedin, det här är mera salong, så att säga.

Nanna blev litet förskräckt, men farmor nickade.

— Kunde tro det, sade hon.

Nanna gjorde en min åt flickorna, man reste sig och sade adjö.

— Det var synd att vi inte fick tala mera med varandra, sade friherrinnan. Vill inte fru Hedin titta in och prata bort en förmiddag med mig? Jag hör att herr Hedin inte får vara hemma till jul, det gör mig ont.

— Tack, sade Nanna och såg på henne med en blick, där farmor läste mod och förmåga att avstå. Man blir van — vi hade förresten liksom jul, redan då Harald kom. Och vi är lyckligtvis så många, att det kan bli något för barnen ändå.

Farmor nickade gillande och så nego och bockade sig alla och pälsade på sig och troppade av.

— Är du nöjd? sade farmor, då Poldi började släcka ljusen.

— O farmor, sade Poldi och stod där under ett par lampetter, som lyste på henne, hon höll armarna nere och all den tacksamhet som

Rakel skulle ha visat sin mor med att krama henne, låg i de stora grå ögonen, jag är så glad så jag kan inte säga det. Jag är mycket tacksam, farmor.

Farmor nickade och gick in till sig, för nu kom Kristin och sade:

— Det här sköter vi, nu ska friherrinnan lägga sig!

Men Kristin kramade Poldi om, och Kristin fann sig.

XIV.

Då styrman Elofsson varit hos farmor och tackat för sist och talat om vad han hade att säga, stängde farmor in sig efteråt.

Samtalet hade varit kort, Nanna hade valt att låta honom gå, ty det vore lättare med en främling, som snart skulle fara sin väg. Det gällde Poldis mor. Det hade varit riktigt, det som Nanna genast anat — den dam, som på brutet språk kommit och frågat på fartyget med den svenska flaggan, om man där visste vad Ginungavägen var, det var Poldis mor. Nanna hade lagat att Lars telegraferat till konsulatet i Marseille, man hade genast fått reda på främlingen, som anmält sin adress där. Ett telegram hade gått till henne och samma dag de skulle gå på bjudningen till Ginungavägen, hade det kommit svarstelegram direkt från Poldis mor. Det var detta svar Lars skulle visa. Nanna sade:

— Vi kan ju på eget bevåg telegrafera till henne att ta nästa svenska båt hem, och meddela rederiet att vi betalar resan. Men jag tycker det är rättast att först tala om det för hennes svärmor. Vi har ju alltid utvägen kvar att bjuda henne bo hos oss, om det blir krångel.

— Var ska hon då ligga, om jag får fråga? sade hennes man.

Men han sade det bara för formens skull, han visste att Nanna var okuvlig, oresonlig, om man så vill, då hon fått något i sitt huvud. Och han hade lärt sig att inte störa sina vistelser hemma med invändningar, det hade gått bra hittills och skulle nog göra det allt framgent.

Allt detta hade nu styrman Elofsson berättat. Som om det vore en helt torr angelägenhet, och så tog också farmor det.

— Jag får tacka för allt besvär, sade hon. Vi har inte hört av min svärdotter på något år, nu bör hon komma hem. Kan det ordnas så att rederiet skickar en räkning till mig för hemresan?

Det kunde det. Vad kostade så telegrammen? Lars insåg att det vore bäst att foga sig.

Så han tog emot pengar för det och för ett nytt telegram.

Friherrinnan gick till sin klaffbyrå och skrev det: »Välkommen hem att inta din plats. Constance Gyllenspetz.»

— Så där, sade hon och lämnade honom papperet. Vill herr — — — herr Elofsson styra om det här. Och så är det en sak till. Vill ni tala om detta för Poldi? Jag tycker inte om överraskningar, man ska akta sig för sådant. Händer det något, så har Poldi åtminstone haft detta att vänta på. Till och med så stora båtar kan ju stjälpa.

Lars fick ett lätt hostanfall.

— Själv vill jag inte, fortfor hon. Jag står inte ut med för mycket känslor. Det gör mig nervös. Så att om herr Larsson — nu sade hon Larsson för hon var i själva verket redan nervös — vill tala om detta för Poldi och säga henne ungefär när nästa båt kan väntas, så vore jag tacksam. Och kan ni få henne att byta förnamn också, så — då ska hon få min äkta servis i lysningspresent. Jag har aldrig

kunnat med det där värdshusnamnet hon har. Får det vara ett glas portvin?

Nej tack, herr Elofsson ville helst komma iväg. Han bugade sig och gick — och glad var han som en skolpojke, som sluppit varning.

Och sedan stängde farmor som sagt in sig.

— — —

— Mamma, sade Rut ivrigt, ska Poldi och farbror Lars gifta sig?

— Det kan hända, svarade modern småleende. Men säg det inte åt någon. Och det kan dröja många år, han ska ha egen båt först. Det har inte pappa ännu, så då kan du tänka dig. Men Rut, jag ska tala om för dig, att det får pappa snart, och därför tycker jag inte det gör så mycket den här gången att han far strax före jul. Och då blir farbror Lars första styrman i hans ställe — alltid ett par år närmare det du tror.

Rut insåg inte fullt hur mycket det där om egen båt betydde, hon sade bara:

— Då får jag väl bli tärna?

— Säkert, om de gifter sig hemma — och om du inte själv bjuder Poldi på ditt eget bröllop dessförinnan! Du kan vara gift om åtta år! Men det kan dröja tolv och mer till innan Poldi blir kaptensfru.

— Ja visst, sade Rut. Då är det ju bra, då, att hon ska spela teater under tiden. Så har hon något att göra.

— Hon kommer nog att fortsätta med det sedan — sådan ser hon ut! sade fru Hedin skrattande. Inte en sån där huskatt som jag, till exempel. Jag såg just idag en annons om vårterminen i en privat teaterskola, den ska jag gå till hennes farmor med . . .

— — —

Varför Rut var så nyfiken just då, berodde på att Poldi och Lars Elofsson sutto för sig själva i övre hallen och fru Hedin hade ropat på Rut att komma ned.

— Fröken Gyllenspetz, sade Lars, och Poldi höll på att vända sig om och se efter vem fröken Gyllenspetz var, jag har ett papper att lämna er, som ni nog kommer att bli glad åt.

Han räckte henne moderns telegram, hon läste det och lät det sjunka ned i knät.

— Hon kommer hem? sade hon, nästan viskande. Och vad säger farmor?

— Det är nästan det bästa, svarade han, hans röst blev varm då han förstod vad allt av många års ensamhet och beroende som låg i frågan. Fru farmor tar saken sportigt. Hon väntar, hon har själv skrivit ett svarstelegram — det har jag redan skickat, men jag skrev av det.

Och så räckte han henne det.

Hon läste det och en gång till och satt tyst med sänkt huvud. Han såg att det arbetade i hennes hals, han tittade ned för att hon skulle få tid att svälja ut.

Så såg hon upp.

— Tack för all hjälp, sade hon. Det är väl också Nanna som har tänkt ut en del av det?

— Alltsammans, det var hon som genast fattade vad det var fråga om. Så nu kan fröken vänta en båt om så där en fjorton dagar, man kan höra efter på rederiet sedan, då de fått det mera bestämt om lasten.

Poldi satt och rullade en näsduk mellan händerna, det föll en droppe ned på den emellanåt.

— Vi är mycket glada, sade han till sist. Också jag — fast jag är så utanför . . . Men allt som rör Hedins, det är mitt.

Fast det var ju inte egentligen vad han menade.

— Ja, sade Poldi litet häftigt och torkade sig i ögonen, jag måste gå ut och tala med Nanna då.

Hon reste sig, då reste han sig. Han såg plötsligt förskräckt ut — hon fick inte gå så där.

— Ja, sade han, jag vill ta adjö . . . så här, nu . . . vi reser i övermorgon och nu är det så mycket att göra ombord, att vi inte hinner hit mer. Det — jag ville säga att om jag inte känt Hedins, så hade jag i alla fall glatt mig så åt att frökens mor kommer hem . . .

— Då hade ni inte haft reda på det alls! sade Poldi och skrattade till, det var ett skratt som var så darrande, att han vågade ta hennes hand.

— Poldi, sade han, jag — jag skriver!

Han ville dra henne intill sig, men hon vred sig undan.

— Gör det! sade hon och skrattade en gång till det där korta, underliga skrattet.

Det var i sista minuten hon gått ifrån honom, ty nu kom Stig stormande upp för trappan.

— Är *du* här? sade han då han fick se Poldi.

— Ja, Gnagande Bäver, sade hon. Bryr du dig inte om den Ensamma Hyenan mer, då du har Stora Sjöormen?

— Hä! sade Stig förtjust, men ändå så upptagen av farbror Lars. Poldi hade han ju hemma, tänkte han med omedveten trolöshet, men farbror Lars och pappa, de skulle fara och han ville vara med på båten så mycket som möjligt.

— Vad kallar han er? sade Lars.

— Hon är Ensamma Hyenan, sade Stig vårdslöst. Men på sista tiden har hon inte just brytt sig om det.

— Ensam blir hon aldrig mer, sade Lars

och tog henne om handleden och tvingade henne att se på honom. Han mötte en strålande blick, de stodo en sekund stilla och sågo på varandra, så släppte de varandra och gingo ner till de andra. De voro så ljusa i ansiktet som om Lars redan hade egen båt och Poldi kunde följa med i stället för att stå på kajen och vinka och blinka tillbaka tårar.

Men Nanna gick till Ginungavägen med en annons i fickan och den fick bestämma Poldis framtid ännu så länge.

»Vet du», skrev hon till sin man en vecka därefter, »jag tror att farmor, jag kallar henne så, blivit trött. Hon är nog glad att slippa vara så vresig, eller elak, om man så får säga, mer. Du vet, man är inte så stygg som det ser ut, det får du komma ihåg, då vi blir gamla och du går på land året runt. Jag ska också minnas att du kan längta efter de vida vattnen ibland och friden därute — — —»

Men Nannas brev till sin man kommer inte denna historia vid.

Poldi lade ett papper i sin elfenbensask, svarstelegrammet från sin mor. Det var det

första hon förvarade där. Det kom en tid därefter ett papper till, ett brev, avstämplat Dunquerque.

»Poldi», stod det, »jag kan inte alls skriva brev. Du får inte se kritiskt på det här. Vi har så mycket att göra, här är ett larm så du kan inte tänka dig, du skulle inte höra vad jag sade, om du vore här. Och jag skulle inte få tid att dra in dig i min hytt och tvinga dig att höra — att jag tycker om dig, Poldi. Första gången jag såg dig visste jag att det var du. Och så blev jag så rädd, då du kom i din fina klänning i din fina villa, men nu tror jag inte det är så farligt. Nu måste jag sluta. Poldi, min flicka, min flicka med de grå ögonen. Din Lars.»

Det vek Poldi ihop och lade till det andra papperet i lyckoasken. Ingenting mer skulle få komma dit nu, inte på flera år åtminstone. Och asken visade hon inte för någon, inte ens för modern.

Ty nu var modern hemma.

XV.

— Vi har snickare i huset, sade farmor. Ja tack, Nanna lilla, en påtår dricker jag gärna. Vet Nanna, att det är nästan lugnare här än hemma hos mig . . .

— Då måtte det vara bråkigt! skrattade Nanna.

Men för tillfället var det tvärtom mycket stilla hos Hedins. Stig var ute, Rut åkte skidor med en kamrat, Tut sov sin förmiddagssömn och Rakel var hos Poldi.

— Jag ska säga Constance, sade Nanna, att det finns stunder, då jag bara önskar en enda sak, att få resa bort på en husmorssemester, om så bara över lördag och söndag. Och ändå kan ingen ha det bättre än jag. Man är aldrig riktigt nöjd.

— Hm, nej, jag var inte nöjd, då huset var tomt, det ska alla veta. Det är bättre nu. Och villan är ju Poldis. Jag känner det nu, sedan

jag börjat bli litet trött, som om jag finge disponera den, den *är* hennes och det är en stor, stor trygghet att veta att hon ska ha den som en tillflykt. En hållpunkt i livet. Om hon ska ut och fara på sjön, kan hon hyra ut den, men ett hem har hon då.

— Jag vet inte just om de unga vill bo där vi har bott, sade Nanna. Men ett eget hus är väl något annat. De unga ska annars gå igenom litet för att känna glädjen av vad de får . . .

Hon tystnade förvirrat, Poldi *hade* gått igenom. Det slog henne, då hon sagt det. Poldi hade utstått ganska bittra år för att nu få kalla det som tillkom henne för sitt.

— Vad är det snickarn gör? frågade hon hastigt.

— Han sätter upp en vägg av det där nya, jag vet inte vad det heter, det kan också göra detsamma. Huvudsaken är att jag får en vägg vid trappan, så jag slipper se alla som springer där. Min sonhustru har en hel koloni uppe hos sig, hon har fått Poldis rum högst upp. Det är litet som ett strykrum, men där vill hon

vara. Mina två rum har jag, därnere håller Poldi till — vet Nanna av att hon heter Poldi Sigyn? Min son hade sina idéer. Hon har en ottoman att ligga på, för hon vill ha resten av rummet till att samla alla konstiga ungdomar, som håller till där dagen lång — och en bra bit in på kvällen. Nå, mig stör det inte, bara jag slipper se det och ta i hand och nicka och hälsa.

— Nej, sade Nanna, de kanske också känner sig friare på det sättet.

Farmor blev litet slagen av den synpunkten, de andras, inte bara hennes.

— Jag har det ju inte dåligt, det vore synd att säga, sade hon, till svar mera på sina egna funderingar än på Nannas ord, som sagts med en bestämd och modig avsikt. Kristin finner sig också. Ja hon rent av trivs — alla de där unga herrarna är ute i köket och deklamerar för henne. De är inte rädda för någonting, de låtsas att hon är »publikhydran», som de ska vänja sig att besegra, säger de.

— — —

Uppe i Poldis forna rum satt en liten tunn dam och tittade ut. Man såg långt här, villan var en av de få som hade en utsikt över vattnet. Hon satt så ofta hon kunde här, hon tyckte att hon hade så mycket att taga igen, allt vad Poldis far berättat om Sverige, Jämtland, där han legat en sommar och höst för sina lungor.

Poldi hade varit nere och mött henne vid lastkajen en blåsig dag med snöyra, hon hade blivit både förvånad och litet rädd över hur spenslig och blek modern var, hon hade inte det minnet av henne sedan sist. De sista par åren hade tydligen varit hårda — därför hade hon heller inte kunnat fara till Sverige. Nu hade hon blivit ängslig att bli klenare i främmande land och hade börjat göra en ansträngning för att komma hem och se hur Poldi hade det. Och den tanken hade vuxit raskt och blivit till mycket mer än hon vågat drömma om. Nu satt hon här och hämtade sig och var lycklig. Hennes svärmor var inte varm och hjärtlig, men rättvis och lika beslutsam då det gällde att gottgöra, som hon varit uthållig,

när hon av sin ensamhet och sin saknad efter sonen, som valt sin hustru utan att fråga henne och utan att hon ens fått se henne, drivits att hämnas på Poldi.

Poldi fick gå i den teaterskola som Nanna sett annonsen på, hennes kamrater ansågo att hon var »underbar», »jättetomte», som man sade just det kvartalet.

— Du låter inte påverka dig av det, sade modern, som brukade ha ungdomarna uppe hos sig och läsa högt för dem. Men ett kan jag säga dig. Det du haft av ledsamhet och ensamhet, det ska komma dig till godo nu. Ingenting av det är förspillt. Tvärtom. Det är inte alla som bli så märkvärdiga för att de ha det besvärligt, det kan du se på mig, jo, Poldi, jag har just aldrig blivit till något. Men det kanske går igen i dig, det som jag inte blev. Och hjälpa dig kan jag, och vet du, sade hon, omsluten av Poldis arm och med hennes kind intill sin, det blir det roligaste jag kan tänka mig. Bättre än att få framgång själv — det passar jag inte för, det förstår jag nu. Att få vara här och se dig växa upp och se vad det

blir av dig och veta att du talar om litet för mig — det är det liv jag drömt mig de senaste åren.

De tego litet, så sade modern:

— Om du skulle börja redan nu? Tala om för mig vad du har i elfenbensasken! Hon såg leende på dottern och Poldi förstod att det inte var allvar.

— Ditt telegram ligger där, sade Poldi.

— Det vet jag. Men det läser du väl inte så ofta? Nu, då jag är här!

— Det är en förtrollad ask, sade Poldi. Om jag talar om det, går förtrollningen bort. Då kommer det en geting dit i stället.

— Jag förstår och jag hade aldrig låtit dig säga det i alla fall.

I detsamma hördes steg komma upp för trappan. Poldi reste sig och öppnade dörren, där stod Rakel och ett par unga män, den ena var strålande mörk och med ett fint ansikte, han var sångare i skaran.

Poldis mor såg på sin dotter. Nej, hennes ansikte var lugnt, här fanns inte hemligheten i elfenbensasken.

— Kommer du med? ropade de redan innan de hunnit in. Vi ska fara bort i det blå!

— I det blå?

— Ja, svarade Rakel. Vet inte tant det? Man sätter sig på en buss och hoppas att man inte vet vart man kommer, man stiger av var som helst och vandrar en bit och så leker man att man reser ut i det blå. Vi har matsäck med oss, så svälter gör vi inte.

— Jag kommer nu, sade Poldi. Gå ner ni, jag ska bara sätta på mig sportsockorna.

Ty nu hade Poldi allt som alla andra hade.

— Var inte rädd, du, sade hon och lutade sig ned och kysste modern. Jag far gärna ut i det blå — men jag tappar inte bort mig!

— Nej, sade modern. Jag vet var du har ditt ankare. Det ligger i en ask av snidat elfenben. Där är ditt hjärta.

Aldo 26.7.18
6/26

ELFENBENSASKEN

Om en övergiven flickas drömmar, om hur hennes ensamhet och människors köld inte förmår göra henne något, det vill denna berättelse ge en föreställning om. Den vill peka på ett ungt hjärtas mod och förtröstan på egen kraft, men också visa hur vänlighet och ett ljust hemliv kan väcka till liv en spirande lycka och dolda glädjekällor. Hur man kan växa sig stark under ett yttre tryck, så starkt att man sedan inte svävar ut i det blå, annat än sina framtidsplaners blå, det vill denna bok ge en antydan om. Den vill också ge en bild av det alldagligaste av allt: ett hem med fru, man, barn och hund, sådant som finns överallt och förekommer alla dagar, den vill söka visa vilket innehåll som kan ligga i något så alldagligt, till på köpet då detta hem inte alls blir skådeplatsen för några märkvärdiga händelser. Det märkvärdigaste som händer där, blir att en illa klädd, allvarsam flicka en slaskig vinterdag träder inom dess dörrar med en smutsig hund i famnen. Och så vill den till sist ge en skymt av vad en ask av elfenben, hemförd från främmande land, kan betyda av guld över molnkanten.

Gör även bekantskap med:

Sofie Schieker-Ebes

Sibylle Brant .. .. Kart. 3:75

och

Sibylle gör bekantskap med livet .. .. .. » 3:75

samt

Ester Blenda Nordströms

Patron Annmari .. .. Häft. 5:75

Patron förlovar sig .. .. » 4:50

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Pris kr. 4:50

N

es
ne
n.
an
ett
ch
er
ut
ill
en
n,
ee
åll
då
k-
ir,
er-
nd
ad
d,

75

75

75
50

D

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK
1001910379
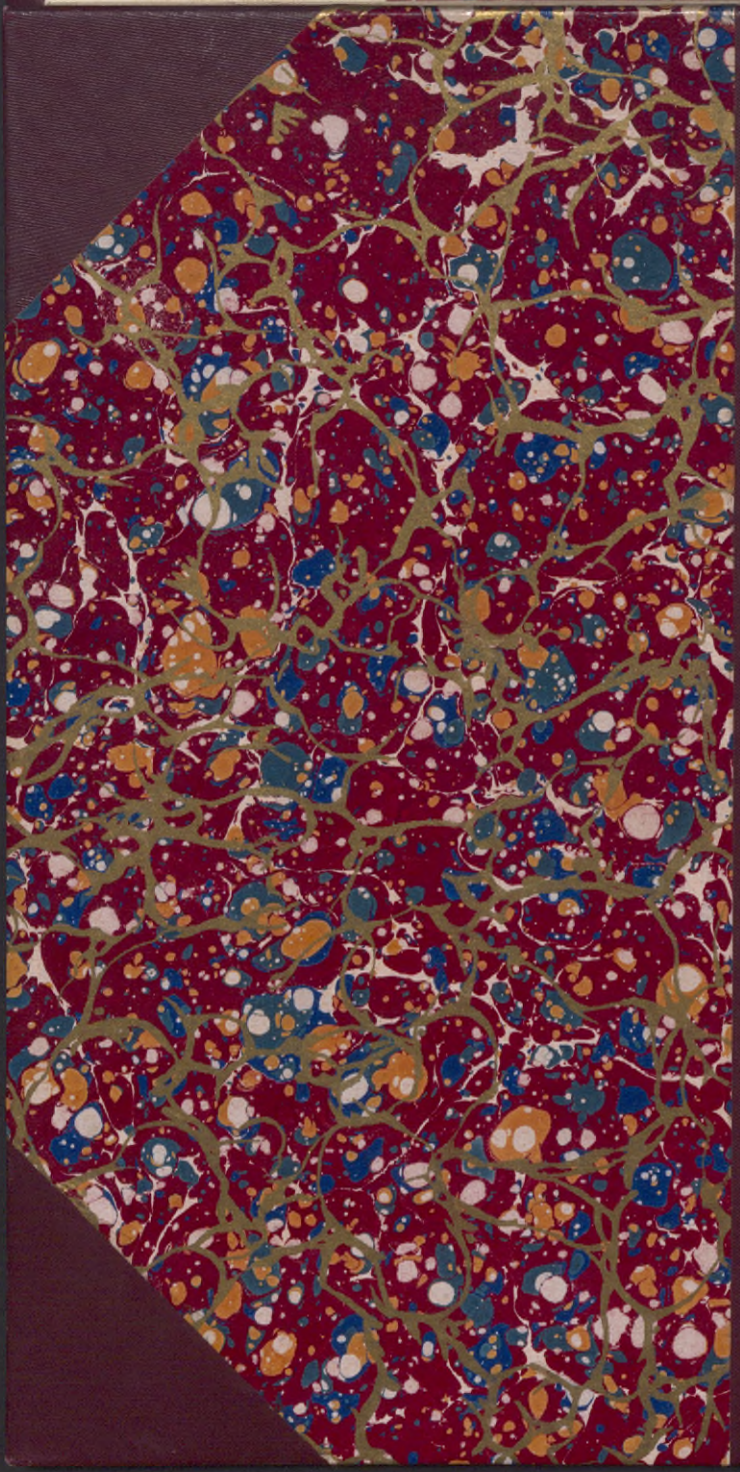
JOHN JOHNSON
BOKBINDARE
GÖTEBORG